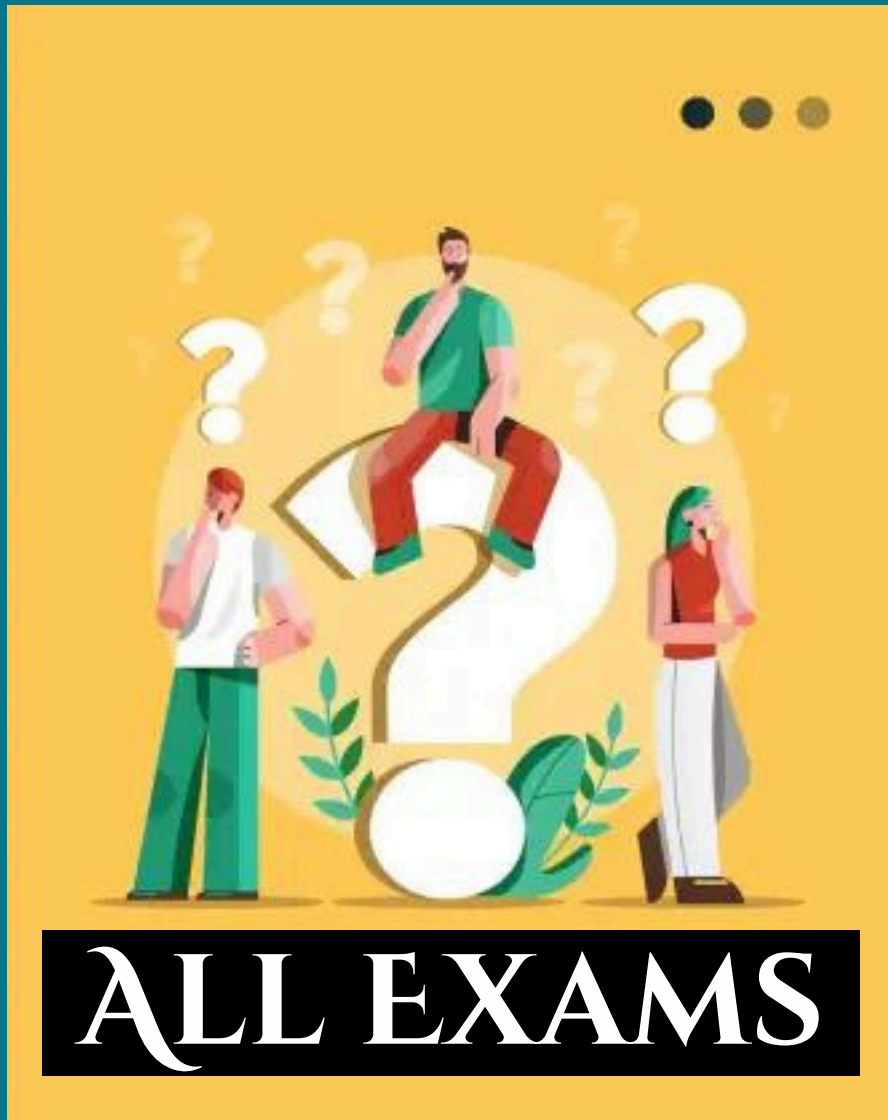

Weekly Quiz Compilation

Download Free PDF

Q.1

महाबोधी मंदिर परिसर कोठे आहे?

1. लुंबिनी
2. सारनाथ
3. बोधगया
4. कुशीनगर

Answer:

C

Sol:

महाबोधी मंदिर परिसराबद्दल:

- महत्त्व: भगवान बुद्धांच्या जीवनाशी संबंधित चार पवित्र स्थळांपैकी एक, त्यांच्या प्रबोधनाचे स्थान.
- स्थान: बोधगया, मध्य बिहार, निरंजना नदीच्या तीरावर.
- ऐतिहासिक महत्त्व: • सम्राट अशोकाने इ.स.पूर्व तिसऱ्या शतकात बांधलेले पहिले मंदिर.
- सध्याचे मंदिर पाचव्या किंवा सहाव्या शतकातील आहे
- गुप्त काळाच्या उत्तरार्धातील सुरुवातीच्या विटांच्या वास्तूचे जिवंत उदाहरण.
- वीट स्थापत्यकलेच्या विकासात प्रभावी.
- वास्तुशास्त्र: • भव्य मंदिराचा पिरॅमिडशिखरा (टॉवर) ज्यात कोशांचे थर, कमानी आकृतिबंध आणि बारीक कोरीव काम आहे.
- कोपऱ्यात चार लहान समान बुरुज, त्यावर छत्रीसारखे घुमट होते.
- मंदिराच्या आत बुद्धाची पिवळ्या वालुकाशमाची मूर्ती
- बोधी वृक्ष: • मूळ बोधिवृक्षाचा थेट वंशज मानला जातो जिथे बुद्धाला ज्ञानप्राप्ती झाली
- अशोकाचा दगडी स्लॅब बुद्धाच्या प्रबोधनाची नेमकी जागा दर्शवितो, ज्याला बुद्धाचे वज्रासन ("हिरे सिंहासन" किंवा "थंडर सीट") म्हणून ओळखले जाते
- युनेस्कोचे जागतिक वारसा स्थळ: 2002 मध्ये मान्यताप्राप्त.

Q.2

महाबोधी मंदिर परिसराला युनेस्को जागतिक वारसा स्थळ म्हणून कधी मान्यता मिळाली?

1. 1980
2. 1995
3. 2000
4. 2002

Answer:

D

Sol:

महाबोधी मंदिर परिसराबद्दल:

- महत्त्व: भगवान बुद्धांच्या जीवनाशी संबंधित चार पवित्र स्थळांपैकी एक, त्यांच्या प्रबोधनाचे स्थान.
- स्थान: बोधगया, मध्य बिहार, निरंजना नदीच्या तीरावर.
- ऐतिहासिक महत्त्व: • सम्राट अशोकाने इ.स.पूर्व तिसऱ्या शतकात बांधलेले पहिले मंदिर.
- सध्याचे मंदिर पाचव्या किंवा सहाव्या शतकातील आहे
- गुप्त काळाच्या उत्तरार्धातील सुरुवातीच्या विटांच्या वास्तूचे जिवंत उदाहरण.
- वीट स्थापत्यकलेच्या विकासात प्रभावी.
- वास्तुशास्त्र: • भव्य मंदिराचा पिरॅमिडशिखरा (टॉवर) ज्यात कोशांचे थर, कमानी आकृतिबंध आणि बारीक कोरीव काम आहे.
- कोपऱ्यात चार लहान समान बुरुज, त्यावर छत्रीसारखे घुमट होते.
- मंदिराच्या आत बुद्धाची पिवळ्या वालुकाशमाची मूर्ती
- बोधी वृक्ष: • मूळ बोधिवृक्षाचा थेट वंशज मानला जातो जिथे बुद्धाला ज्ञानप्राप्ती झाली
- अशोकाचा दगडी स्लॅब बुद्धाच्या प्रबोधनाची नेमकी जागा दर्शवितो, ज्याला बुद्धाचे वज्रासन ("हिरे सिंहासन" किंवा "थंडर सीट") म्हणून ओळखले जाते
- युनेस्कोचे जागतिक वारसा स्थळ: 2002 मध्ये मान्यताप्राप्त.

Q.3

ई-ऑफिस प्लॅटफॉर्म उपक्रमाचे नेतृत्व कोणते मंत्रालय करत आहे?

1. इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय
2. कार्मिक, सार्वजनिक तक्रार आणि निवृत्ती वेतन मंत्रालय
3. माहिती आणि प्रसारण मंत्रालय
4. कायदा आणि न्याय मंत्रालय

Answer:

B

Sol:

ई-ऑफिस प्लॅटफॉर्म बदल:

- उपक्रमाचा आढावा: • **133** ओळखल्या गेलेल्या कार्यालयांमधील कामकाज सुरळीत करणे आणि कार्यक्षमता वाढविणे हे उद्दिष्ट आहे.
- कार्मिक, सार्वजनिक तक्रार आणि निवृत्तीवेतन मंत्रालयाच्या पुढाकाराने तयार केल्या जाणार
- अंमलबजावणी: ई-ऑफिस अंमलबजावणीसाठी नॉलेज पार्टनर म्हणून नॅशनल इन्फॉर्मेटिक्स सेंटर (एनआयसी) काम सांभाळणार आहे.

- ई-ऑफिसचे प्रमुख घटक: • फाइल मॅनेजमेंट सिस्टम (ईफाइल): कार्यप्रवाह-आधारित प्रणाली मॅन्युअल फाइल हाताळणीला कार्यक्षम इलेक्ट्रॉनिक सिस्टममध्ये विस्तारित करते.
- नॉलेज मॅनेजमेंट सिस्टीम (केएमएस): • संस्थात्मक दस्तऐवजांचे केंद्रीय भांडार.
- वापरकर्त्यांना आवृत्ती इतिहासासह इलेक्ट्रॉनिक दस्तऐवज तयार करण्यास, व्यवस्थापित करण्यास आणि ट्रॅक करण्यास अनुमती देते

- वर्क फ्रॉम एनीवेअर (डब्ल्यूएडब्ल्यू) पोर्टल: एक व्हर्च्युअल ऑफिस गेटवे जे कोठूनही कार्यालयीन कामकाजात सुरक्षित प्रवेश करण्यास सक्षम करते.
- स्मार्ट परफॉर्मन्स अप्रेजल रिपोर्ट रेकॉर्डिंग ऑनलाइन विंडो (स्पॅरो): • वार्षिक कामगिरी मूल्यांकन अहवाल (एपीएआर) प्रक्रियेसाठी वेब-आधारित अनुप्रयोग करण्यात येणार

- कर्मचार्यांना अधिकृत पदानुक्रमात एपीएआर भरण्यास, अहवाल देण्यास आणि पुनरावलोकन करण्यास सक्षम करते.

Q.4

100 दिवसांच्या कार्यसूचीचा भाग म्हणून ई-ऑफिस प्लॅटफॉर्म अंमलबजावणीसाठी किती कार्यालये लक्षित आहेत?

1. ८९
2. 100
3. १३३
4. 146

Answer:

C

Sol:

ई-ऑफिस प्लॅटफॉर्म बदल:

- उपक्रमाचा आढावा: • **133** ओळखल्या गेलेल्या कार्यालयांमधील कामकाज सुरळीत करणे आणि कार्यक्षमता वाढविणे हे उद्दिष्ट आहे.
- कार्मिक, सार्वजनिक तक्रार आणि निवृत्तीवेतन मंत्रालयाच्या पुढाकाराने तयार केल्या जाणार
- अंमलबजावणी: ई-ऑफिस अंमलबजावणीसाठी नॉलेज पार्टनर म्हणून नॅशनल इन्फॉर्मेटिक्स सेंटर (एनआयसी) काम सांभाळणार आहे.

- ई-ऑफिसचे प्रमुख घटक: • फाइल मॅनेजमेंट सिस्टम (ईफाइल): कार्यप्रवाह-आधारित प्रणाली मॅन्युअल फाइल हाताळणीला कार्यक्षम इलेक्ट्रॉनिक सिस्टममध्ये विस्तारित करते.
- नॉलेज मॅनेजमेंट सिस्टीम (केएमएस): • संस्थात्मक दस्तऐवजांचे केंद्रीय भांडार.
- वापरकर्त्यांना आवृत्ती इतिहासासह इलेक्ट्रॉनिक दस्तऐवज तयार करण्यास, व्यवस्थापित करण्यास आणि ट्रॅक करण्यास अनुमती देते

- वर्क फ्रॉम एनीवेअर (डब्ल्यूएडब्ल्यू) पोर्टल: एक व्हर्च्युअल ऑफिस गेटवे जे कोठूनही कार्यालयीन कामकाजात सुरक्षित प्रवेश करण्यास सक्षम करते.
- स्मार्ट परफॉर्मन्स अप्रेजल रिपोर्ट रेकॉर्डिंग ऑनलाइन विंडो (स्पॅरो): • वार्षिक कामगिरी मूल्यांकन अहवाल (एपीएआर) प्रक्रियेसाठी वेब-आधारित अनुप्रयोग करण्यात येणार
- कर्मचार्यांना अधिकृत पदानुक्रमात एपीएआर भरण्यास, अहवाल देण्यास आणि पुनरावलोकन करण्यास सक्षम करते.

Q.5

CHAPEA प्रकल्पाचा मुख्य उद्देश काय आहे?

1. नवीन अंतराळ यान तंत्रज्ञान विकसित करणे
2. मंगळावर वर्षभराच्या मुक्कामाचे अनुकरण करणे
3. सूक्ष्म गुरुत्वाकर्षणाचा वनस्पतींवर होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास करणे
4. नवीन स्पेस सूटसची चाचणी घेणे

Answer:

B

Sol:

सीएपीईए बदल:

- उद्देश: भविष्यातील अंतराळ मोहिमांसाठी नासाची अन्न प्रणाली आणि मानवांमधील शारीरिक आणि वर्तणुकीच्या आरोग्याचे मूल्यांकन करण्यासाठी मंगळावरील वर्षभराच्या वास्तव्याचे अनुकरण करा.
- वैशिष्ट्ये: • चार खाजगी क्रू क्वार्टर्स
- समर्पित वर्कस्टेशन
- समर्पित वैद्यकीय केंद्र
- सामान्य लाउंज क्षेत्र
- गल्ली आणि अन्न वाढवणारी स्थानके
- मिशन पर्यावरण: पर्यावरणीय ताणतणावांसह

- वास्तववादी मंगळ परिस्थितीचे अनुकरण करते जसे की: • संसाधनांच्या मर्यादा
- विलगीकरण
- उपकरणे निकामी झाली
- कामाचा मोठा ताण
- उपक्रम: • सिम्युलेटेड स्पेसवॉक करा.
- शारीरिक आणि वर्तनात्मक आरोग्य आणि कार्यक्षमतेबद्दल डेटा प्रदान करा.

Q.6

क्रू हेल्थ अँड परफॉर्मन्स एक्सप्लोरेशन अँनालॉग ही मोहिमांची मालिका आहे ज्याद्वारे आयोजित केले जाते

1. नॅशनल एरोनॉटिक्स आणि स्पेस अँडमिनिस्ट्रेशन
2. भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था
3. चायना नॅशनल स्पेस अँडमिनिस्ट्रेशन
4. युरोपियन स्पेस एजन्सी

Answer:

A

Sol:

सीएपीईए बदल:

- उद्देश: भविष्यातील अंतराळ मोहिमांसाठी नासाची अन्न प्रणाली आणि मानवांमधील शारीरिक आणि वर्तणुकीच्या आरोग्याचे मूल्यांकन करण्यासाठी मंगळावरील वर्षभराच्या वास्तव्याचे अनुकरण करा.
- वैशिष्ट्ये: • चार खाजगी क्रू क्वार्टर्स
- समर्पित वर्कस्टेशन
- समर्पित वैद्यकीय केंद्र
- सामान्य लाउंज क्षेत्र
- गल्ली आणि अन्न वाढवणारी स्थानके
- मिशन पर्यावरण: पर्यावरणीय ताणतणावांसह वास्तववादी मंगळ परिस्थितीचे अनुकरण करते जसे की: • संसाधनांच्या मर्यादा
- विलगीकरण

- उपकरणे निकामी झाली
- कामाचा मोठा ताण

- उपक्रम: • सिम्युलेटेड स्पेसवॉक करा.
- शारीरिक आणि वर्तनात्मक आरोग्य आणि कार्यक्षमतेबद्दल डेटा प्रदान करा.

Q.7

वर्ल्ड पॉप्युलेशन प्रॉस्पेक्ट्स 2024 अहवालानुसार 2024 मध्ये भारताची अंदाजित लोकसंख्या किती असेल?

1. 1.25 अब्ज
2. 1.35 अब्ज
3. 1.45 अब्ज
4. 1.55 अब्ज

Answer:

C

Sol:

• युनायटेड नेशन्स डिपार्टमेंट ऑफ इकॉनॉमिक अँड सोशल अफेअर्सने (यूएनडीईएसए) नुकताच वर्ल्ड पॉप्युलेशन प्रॉस्पेक्ट्स 2024 अहवाल प्रसिद्ध केला आहे.

जागतिक लोकसंख्या संभावना अहवाल 2024 बदल:

- भारताची लोकसंख्या: • 2024 मध्ये 1.45 अब्ज होण्याचा अंदाज आहे.
- 2054 मध्ये 1.69 अब्जांवर जाण्याची शक्यता आहे

• जागतिक लोकसंख्या वाढ: • 2080 च्या दशकाच्या मध्यापर्यंत सुमारे 10.3 अब्ज लोकांपर्यंत पोहोचण्याची अपेक्षा आहे, जी 2024 मध्ये 2 अब्ज होती.

• शिखरानंतर हळूहळू घसरण होण्याचा अंदाज आहे, शतकाच्या अखेरीस तो 10.2 अब्जपर्यंत खाली येईल

• प्रजनन दर: • 1990 मध्ये 3.31 जन्मांच्या तुलनेत सध्या प्रति महिला 2.25 जिवंत जन्म आहेत.

• सर्व देशआणि क्षेत्रांपैकी निम्म्याहून अधिक देशांमध्ये प्रजनन दर प्रति स्त्री 2.1 जिवंत जन्मांच्या प्रतिस्थापन

पातळीपेक्षा कमी आहे

- आयुर्मान: • 2024 मध्ये जागतिक स्तरावर 73.3 वर्षांपर्यंत पोहोचले, 1995 च्या तुलनेत 8.4 वर्षांची वाढ झाली.
- 2054 पर्यंत जागतिक स्तरावर सरासरी 77.4 वर्षे होण्याचा अंदाज आहे.

Q.8

2024 च्या अहवालानुसार सध्याचा जागतिक प्रजनन दर किती आहे?

1. प्रति स्त्री 2.25 जिवंत जन्म
2. प्रति स्त्री 2.50 जिवंत जन्म
3. प्रति स्त्री 2.75 जिवंत जन्म
4. प्रति स्त्री 3.00 जिवंत जन्म

Answer:

A

Sol:

• युनायटेड नेशन्स डिपार्टमेंट ऑफ इकॉनॉमिक अँड सोशल अफेअर्सने (यूएनडीईएसए) नुकताच वर्ल्ड पॉप्युलेशन प्रॉस्पेक्ट्स 2024 अहवाल प्रसिद्ध केला आहे.

जागतिक लोकसंख्या संभावना अहवाल 2024 बदल:

- भारताची लोकसंख्या: • 2024 मध्ये 1.45 अब्ज होण्याचा अंदाज आहे.
- 2054 मध्ये 1.69 अब्जांवर जाण्याची शक्यता आहे

• जागतिक लोकसंख्या वाढ: • 2080 च्या दशकाच्या मध्यापर्यंत सुमारे 10.3 अब्ज लोकांपर्यंत पोहोचण्याची अपेक्षा आहे, जी 2024 मध्ये 2 अब्ज होती.

• शिखरानंतर हळूहळू घसरण होण्याचा अंदाज आहे, शतकाच्या अखेरीस तो 10.2 अब्जपर्यंत खाली येईल

• प्रजनन दर: • 1990 मध्ये 3.31 जन्मांच्या तुलनेत सध्या प्रति महिला 2.25 जिवंत जन्म आहेत.

• सर्व देशआणि क्षेत्रांपैकी निम्म्याहून अधिक देशांमध्ये

प्रजनन दर प्रति स्त्री 2.1 जिवंत जन्माच्या प्रतिस्थापन पातळीपेक्षा कमी आहे

- आयुर्मान: • 2024 मध्ये जागतिक स्तरावर 73.3 वर्षांपर्यंत पोहोचले, 1995 च्या तुलनेत 8.4 वर्षांची वाढ झाली.
- 2054 पर्यंत जागतिक स्तरावर सरासरी 77.4 वर्षे होण्याचा अंदाज आहे.

Q.9

Agri-SURE उपक्रमाचा मुख्य उद्देश काय आहे?

1. लहान शेतकऱ्यांना कर्ज उपलब्ध करून देणे
2. स्टार्ट-अप आणि कृषी उद्योजकांना कृषी आणि संबंधित क्षेत्रातील मदत करणे
3. लहान आणि अत्यल्प भूधारक शेतकऱ्यांना विमा सुविधा उपलब्ध करून देणे
4. कृषी कर्जावरील व्याजदर कमी करणे

Answer:

B

Sol:

• राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँकेने (नाबार्ड) नुकतीच **Agri-Sure** (स्टार्ट-अप ्स अँड रूरल एंटरप्राइजेससाठी कृषी निधी) उपक्रमाची घोषणा केली आहे

Agri-Sure उपक्रम बदल:

- उद्दिष्ट: कृषी आणि संलग्न क्षेत्रातील स्टार्ट-अप आणि कृषी उद्योजकांना समर्थन देते.
- निधी: • एकूण: 750 कोटी रुपये श्रेणी-2 पर्यायी गुंतवणूक निधी (एआयएफ).
- योगदान: • नाबार्ड : 250 कोटी .
- कृषी मंत्रालय : 250 कोटी .
- इतर संस्था : 250 कोटी रुपये.

• गुंतवणूक समर्थन: • क्षेत्र-विशिष्ट, क्षेत्र-अज्ञेयवादी आणि कर्ज AIFs द्वारे गुंतवणूक प्रदान करते.

• कृषी स्टार्ट-अपसना थेट इक्विटी समर्थन.

- लक्ष्य: • अंदाजे 85 कृषी स्टार्ट-अपसना सपोर्ट करा.
- प्रत्येकी ₹25 कोटी गुंतवणुकीचे आकार.

- फोकस क्षेत्रे: • नावीन्यपूर्ण, तंत्रज्ञानाधारित कृषी उपक्रमांना चालना देणे.
- शेतमाल मूल्यसाखळी वाढवा.
- नवीन ग्रामीण परिसंस्था जोडणी आणि पायाभूत सुविधा निर्माण करा.
- रोजगार निर्मिती .
- शेतकरी उत्पादक संघटनांना (एफपीओ) पाठिंबा देणे.
- शेतकऱ्यांसाठी आयटी-आधारित सोल्यूशन्स आणि मशिनरी भाड्याने देण्याच्या सेवांना प्रोत्साहन देणे.

• व्यवस्थापन: नाबार्डची पूर्ण मालकीची उपकंपनी एनएबीव्हेचर्स फंड मॅनेजर म्हणून काम करेल

Q.10

Agri-SURE उपक्रम निधीचे व्यवस्थापन कोणती संस्था करत आहे?

1. कृषी मंत्रालय
2. ICAR
3. NABVENTURES
4. SBI

Answer:

C

Sol:

• राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँकेने (नाबार्ड) नुकतीच **Agri-Sure** (स्टार्ट-अप ्स अँड रूरल एंटरप्राइजेससाठी कृषी निधी) उपक्रमाची घोषणा केली आहे

Agri-Sure उपक्रम बदल:

- उद्दिष्ट: कृषी आणि संलग्न क्षेत्रातील स्टार्ट-अप आणि कृषी उद्योजकांना समर्थन देते.
- निधी: • एकूण: 750 कोटी रुपये श्रेणी-2 पर्यायी गुंतवणूक निधी (एआयएफ).

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- योगदान: • नाबार्ड : 250 कोटी .
- कृषी मंत्रालय : 250 कोटी .
- इतर संस्था : 250 कोटी रुपये.

- गुंतवणूक समर्थन: • क्षेत्र-विशिष्ट, क्षेत्र-अज्ञेयवादी आणि कर्जे AIFs द्वारे गुंतवणूक प्रदान करते.
- कृषी स्टार्ट-अप्सना थेट इक्विटी समर्थन.

- लक्ष्य: • अंदाजे 85 कृषी स्टार्ट-अप्सना सपोर्ट करा.
- प्रत्येकी ₹25 कोटी गुंतवणुकीचे आकार.

- फोकस क्षेत्रे: • नावीन्यपूर्ण, तंत्रज्ञानाधारित कृषी उपक्रमांना चालना देणे.
- शेतमाल मूल्यसाखळी वाढवा.
- नवीन ग्रामीण परिसंस्था जोडणी आणि पायाभूत सुविधा निर्माण करा.
- रोजगार निर्मिती .
- शेतकरी उत्पादक संघटनांना (एफपीओ) पाठिंबा देणे.
- शेतकऱ्यांसाठी आयटी-आधारित सोल्युशन्स आणि मशिनरी भाड्याने देण्याच्या सेवांना प्रोत्साहन देणे.

- व्यवस्थापन: नाबार्डची पूर्ण मालकीची उपकंपनी एनएबीव्हेचर्स फंड मॅनेजर म्हणून काम करेल

Q.11

मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजनेअंतर्गत किती धार्मिक स्थळे ओळखण्यात आली आहेत?

1. 42
2. ८०
3. 112
4. १३९

Answer:

D

Sol:

मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजनेबद्दल:

- उद्देश: 60 वर्षावरील ज्येष्ठ नागरिकांसाठी मोफत तीर्थयात्रा.
- स्थळांची संख्या: 139 धार्मिक स्थळे ओळखली गेली. • राष्ट्रीय साइट्स: देशभरातील 73.
- महाराष्ट्रात: 66 साइट्स.

- प्रमुख राष्ट्रीय साइट्स: • वैष्णो देवी मंदिर
- अमरनाथ लेणी
- सुवर्ण मंदिर, अमृतसर
- चार धाम यात्रा
- राम मंदिर, अयोध्या
- सोमनाथ मंदिर, द्वारका
- जगन्नाथ पुरी, ओडिशा

- अतिरिक्त स्थाने: • तामिळनाडू, केरळ आणि कर्नाटकमधील धार्मिक स्थळे
- लक्षणीय बौद्ध आणि जैन स्थळे

- महाराष्ट्रातील प्रमुख स्थळे: • मुंबईतील 15 ठिकाणे: • सिद्धिविनायक मंदिर
- चैत्यभूमी (बी.आर. आंबेडकरांशी संबंधित)
- विपश्यना पॅगोडा
- एक सभास्थान
- माउंट मेरी चर्च, वांद्रे
- सेंट अँड्र्यूज चर्च

- नाशिकमधील जैन मंदिर
- दीक्षाभूमी, नागपूर (जिथे आंबेडकरांनी बौद्ध धर्म स्वीकारला)

- पात्रता: • वार्षिक उत्पन्न 2.5 लाखांपर्यंत
- प्रवास, निवास आणि भोजन खर्चासाठी 30,000 रुपयांचा हक्क आहे.

Q.12

मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजनेंतर्गत प्रवास, निवास आणि भोजन खर्चासाठी पात्र ज्येष्ठ नागरिकांना किती रक्कम मिळू शकते?

1. 20,000 रु
2. 30,000 रु

3. ₹. 40,000
4. 50,000 ₹

Answer:

B

Sol:

मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजनेबद्दल:

- उद्देश: 60 वर्षावरील ज्येष्ठ नागरिकांसाठी मोफत तीर्थयात्रा.
- स्थळांची संख्या: 139 धार्मिक स्थळे ओळखली गेली.
- राष्ट्रीय साइट्स: देशभरातील 73.
- महाराष्ट्रात: 66 साइट्स.

- प्रमुख राष्ट्रीय साइट्स: • वैष्णो देवी मंदिर
- अमरनाथ लेणी
- सुवर्ण मंदिर, अमृतसर
- चार धाम यात्रा
- राम मंदिर, अयोध्या
- सोमनाथ मंदिर, द्वारका
- जगन्नाथ पुरी, ओडिशा

- अतिरिक्त स्थाने: • तामिळनाडू, केरळ आणि कर्नाटकमधील धार्मिक स्थळे
- लक्षणीय बौद्ध आणि जैन स्थळे

- महाराष्ट्रातील प्रमुख स्थळे: • मुंबईतील 15 ठिकाणे: • सिद्धिविनायक मंदिर

- चैत्यभूमी (बी.आर. आंबेडकरांशी संबंधित)
- विपश्यना पंगोडा
- एक सभास्थान
- माउंट मेरी चर्च, वांद्रे
- सेंट अँड्र्यूज चर्च

- नाशिकमधील जैन मंदिर
- दीक्षाभूमी, नागपूर (जिथे आंबेडकरांनी बौद्ध धर्म स्वीकारला)

- पात्रता: • वार्षिक उत्पन्न 2.5 लाखांपर्यंत
- प्रवास, निवास आणि भोजन खर्चासाठी 30,000 रुपयांचा हक्क आहे.

Q.13

'महा कनेक्ट' रॅली 2024 चे आयोजन करण्यासाठी कोणती संस्था जबाबदार आहे?

1. भारतीय सैन्य
2. भारतीय हवाई दल
3. भारतीय नौदल
4. भारतीय तटरक्षक दल

Answer:

C

Sol:

• भारतीय नौदलाच्या वेस्टर्न नेव्हल कमांडच्या महाराष्ट्र नेव्हल एरियाद्वारे 'महा कनेक्ट' रॅली 2024 चे आयोजन करण्यात आले होते.

महत्वाचे मुद्दे:

- या रॅलीचा उद्देश तरुणांना भारतीय नौदलात सामील होण्यासाठी प्रेरित करणे आणि प्रोत्साहित करणे हा आहे.
- हा उपक्रम केवळ भारतीय नौदल आणि त्याच्या मूल्यांना चालना देत नाही तर महाराष्ट्रातील विशेषतः विदर्भातील तरुणांमध्ये सागरी जागरूकता आणि पर्यावरणासंबंधी चेतना वाढवतो.

Q.14

ग्रीन म्युनिसिपल बॉण्ड्स प्रामुख्याने कशासाठी जारी केले जातात?

1. शहरी भागात ग्रीन कॉरिडॉरसाठी वित्तपुरवठा करणे
2. शहरी भागात वनीकरणासाठी निधी देणे
3. पर्यावरणीय फायदे आणि टिकाऊपणाला प्रोत्साहन देणाऱ्या प्रकल्पांना वित्तपुरवठा करणे
4. शहरांची अक्षय ऊर्जा क्षमता वाढवणे

Answer:

C

Sol:

ग्रीन म्युनिसिपल बॉण्ड्स बदल:

• ग्रीन म्युनिसिपल बॉण्ड हे पर्यावरणीय फायदे प्रदान करणारे आणि शाश्वततेस प्रोत्साहन देणार्या प्रकल्पांना वित्तपुरवठा करण्यासाठी नगरपालिकांकडून जारी केलेले कर्ज रोखे आहेत.

• पर्यावरण फोकस: • निधी विशेषत: संबंधित प्रकल्पांसाठी वाटप केला जातो • अक्षय ऊर्जा,
• ऊर्जा कार्यक्षमता,
• प्रदूषण प्रतिबंध,
• शाश्वत पाणी,
• सांडपाणी व्यवस्थापन, आणि
• शाश्वत वाहतूक.

• आर्थिक फायदा: • अनेकदा कर सवलतींसह येतात, ते गुंतवणूकदारांना आकर्षक बनवतात.

• शाश्वत गुंतवणुकीसाठी गुंतवणूकदारांच्या मागणीमुळे जारी करणाऱ्या नगरपालिकेसाठी कमी कर्ज घेण्याचा खर्च होऊ शकतो.

Q.15

इंद्रायणी नदी कोणत्या नदीत विलीन होते?

1. गोदावरी नदी
2. कृष्णा नदी
3. तापी नदी
4. भीमा नदी

Answer:

D

Sol:

इंद्रायणी नदीबदल:

• स्थान आणि उत्पत्ती: • इंद्रायणी नदी महाराष्ट्रात आहे.
• पश्चिम घाटातील लोणावळ्याजवळ तिचा उगम होतो.

• मार्ग: तुळापूरजवळ भीमा नदीला सामील होण्यापूर्वी देहू आणि आळंदीसारख्या महत्वाच्या शहरांमधून वाहते.

• सांस्कृतिक आणि धार्मिक महत्त्व: • संत तुकाराम, एक प्रसिद्ध मराठी संत यांच्या अनुयायांसाठी महत्त्वपूर्ण धार्मिक महत्त्व आहे.

• त्याच्या काठावर वसलेली देहू आणि आळंदी ही शहरे प्रमुख तीर्थक्षेत्रे आहेत.

• लांबी आणि उपनद्या: • नदी सुमारे 80 किलोमीटर लांबीवर पसरलेली आहे.

• प्रमुख उपनद्यांमध्ये पवना नदीचा समावेश होतो.

• पर्यावरणीय समस्या: • औद्योगिक विसर्जन, घरगुती सांडपाणी आणि धार्मिक कार्यांमुळे प्रदूषणाच्या आव्हानांचा सामना करावा लागतो.

• नदी स्वच्छ आणि पुनरुज्जीवित करण्याचे प्रयत्न सुरू आहेत.

Q.1

सिम स्वॅप स्कॅम म्हणजे काय?

1. जेव्हा एखादा वाहक सदोष सिम कार्ड नवीनसाठी स्वॅप करतो
2. जेव्हा एखादा दुर्भावनापूर्ण अभिनेता मोबाईल वाहकाला पीडितेचा फोन नंबर अभिनेत्याच्या ताब्यात असलेल्या नवीन सिम कार्डमध्ये हस्तांतरित करण्यास पटवून देतो
3. जेव्हा एखादी पीडित व्यक्ती स्वेच्छेने त्यांचे सिम कार्ड बदलते
4. जेव्हा वाहक सायबर फसवणूक करण्यासाठी सिम कार्ड अपग्रेड करतो

Answer:

B

Sol:

सिम स्वॅपिंग घोटाळ्याबद्दल:

- सिम स्वॅप घोटाळा तेव्हा होतो जेव्हा एखादा दुर्भावनापूर्ण अभिनेता मोबाइल वाहकाला पीडित व्यक्तीचा फोन नंबर अभिनेत्याच्या ताब्यात असलेल्या नवीन सिम कार्डमध्ये हस्तांतरित करण्यास राजी करतो.
- हे अभिनेत्याला पीडिताचे कॉल, मजकूर, द्वि-घटक प्रमाणीकरण कोड आणि नंबरशी जोडलेल्या संभाव्य आर्थिक खात्यांमध्ये प्रवेश मंजूर करते.
- ऑपरेशनची पद्धत: • माहिती गोळा करणे: फसवणूक करणारे वैयक्तिक तपशील जसे की फोन नंबर, बँक खाते तपशील आणि पत्ते फिशिंग किंवा विशिंगद्वारे मिळवतात.
- रिटेल आउटलेटला भेट देणे: • गोळा केलेल्या माहितीचा वापर करून, फसवणूक करणारे मोबाईल ऑपरेटरच्या रिटेल आउटलेटला भेट देतात, बनावट ओळखपत्र पुराव्यासह पीडित म्हणून दाखवतात.
- ते पीडित व्यक्तीचे सिम कार्ड आणि/किंवा मोबाईल फोनच्या बनावट चोरीची तक्रार करतात.

- डुप्लिकेट सिम प्राप्त करणे: • चोरीची तक्रार करून, फसवणूक करणारे डुप्लिकेट सिम घेतात.
- विशेष म्हणजे, मूळ अद्याप कार्यरत असले तरीही ते डुप्लिकेट सिम मिळवू शकतात.

- बळीसोबत थेट संवाद नाही: • इतर घोटाळ्यांप्रमाणे, सिम स्वॅप घोटाळ्यासाठी पीडितांशी थेट संवाद साधण्याची आवश्यकता नसते.
- फसवणूक करणारे त्यांच्या पीडितांना मिस्ड कॉल देऊ शकतात, ज्यामुळे ते त्यांचे फोन सोडतात आणि गमावलेल्या नेटवर्क कनेक्टिव्हिटीकडे दुर्लक्ष करतात.

- सिमवर नियंत्रण: • एकदा सिम स्वॅप केल्यानंतर, फसवणूक करणारा पीडितेच्या सिमवर नियंत्रण मिळवतो.
- सर्व कॉल आणि संदेश फसवणूक करणाऱ्याच्या सिमवर निर्देशित केले जातात.

- संवेदनशील माहितीवर प्रवेश: सिमच्या नियंत्रणासह, फसवणूक करणारे पासवर्ड आणि ओटीपी मिळवू शकतात, ज्यामुळे त्यांना पीडित व्यक्तीच्या बँक खात्यांमध्ये आणि इतर संवेदनशील माहितीमध्ये प्रवेश करता येतो.

Q.2

इतर घोटाळ्यांच्या तुलनेत सिम स्वॅप स्कॅमचा एक अनोखा पैलू कोणता आहे?

1. यासाठी पीडितांशी थेट संवाद साधण्याची आवश्यकता नाही
2. यासाठी पीडितांशी थेट संवाद आवश्यक आहे
3. यात पीडितेच्या संगणकावर हॅकिंगचा समावेश आहे
4. यासाठी पीडितेची संमती आवश्यक आहे

Answer:

A

Sol:

सिम स्वॅपिंग घोटाळ्याबद्दल:

- सिम स्वॅप घोटाळा तेव्हा होतो जेव्हा एखादा दुर्भावनापूर्ण अभिनेता मोबाइल वाहकाला पीडित व्यक्तीचा फोन नंबर अभिनेत्याच्या ताब्यात असलेल्या नवीन सिम कार्डमध्ये हस्तांतरित करण्यास राजी करतो.
- हे अभिनेत्याला पीडिताचे कॉल, मजकूर, द्वि-घटक प्रमाणीकरण कोड आणि नंबरशी जोडलेल्या संभाव्य आर्थिक खात्यांमध्ये प्रवेश मंजूर करते.
- ऑपरेशनची पद्धत: • माहिती गोळा करणे: फसवणूक करणारे वैयक्तिक तपशील जसे की फोन नंबर, बँक खाते तपशील आणि पत्ते फिशिंग किंवा विशिंगद्वारे मिळवतात.
- रिटेल आउटलेटला भेट देणे: • गोळा केलेल्या माहितीचा वापर करून, फसवणूक करणारे मोबाईल ऑपरेटरच्या रिटेल आउटलेटला भेट देतात, बनावट ओळखपत्र पुराव्यासह पीडित म्हणून दाखवतात.
- ते पीडित व्यक्तीचे सिम कार्ड आणि/किंवा मोबाईल फोनच्या बनावट चोरीची तक्रार करतात.
- डुप्लिकेट सिम प्राप्त करणे: • चोरीची तक्रार करून, फसवणूक करणारे डुप्लिकेट सिम घेतात.
- विशेष म्हणजे, मूळ अद्याप कार्यरत असले तरीही ते डुप्लिकेट सिम मिळवू शकतात.

- बळीसोबत थेट संवाद नाही: • इतर घोटाळ्यांप्रमाणे, सिम स्वॅप घोटाळ्यासाठी पीडितांशी थेट संवाद साधण्याची आवश्यकता नसते.
- फसवणूक करणारे त्यांच्या पीडितांना मिस्ड कॉल देऊ

शकतात, ज्यामुळे ते त्यांचे फोन सोडतात आणि गमावलेल्या नेटवर्क कनेक्टिव्हिटीकडे दुर्लक्ष करतात.

• सिमवर नियंत्रण: • एकदा सिम स्वॅप केल्यानंतर, फसवणूक करणारा पीडितेच्या सिमवर नियंत्रण मिळवतो.
• सर्व कॉल आणि संदेश फसवणूक करणाऱ्याच्या सिमवर निर्देशित केले जातात.

• संवेदनशील माहितीवर प्रवेश: सिमच्या नियंत्रणासह, फसवणूक करणारे पासवर्ड आणि ओटीपी मिळवू शकतात, ज्यामुळे त्यांना पीडित व्यक्तीच्या बँक खात्यांमध्ये आणि इतर संवेदनशील माहितीमध्ये प्रवेश करता येतो.

Q.3

मंजीरा वन्यजीव अभयारण्य कोठे आहे?

1. महाराष्ट्र
2. बिहार
3. केरळ
4. तेलंगणा

Answer:

D

Sol:

मंजीरा वन्यजीव अभयारण्याबद्दल:

- स्थान: मेडक जिल्हा, तेलंगणा.
- मूळ उद्देश: मगरीचे अभयारण्य म्हणून स्थापना.
- जैवविविधता: • पक्ष्यांच्या प्रजाती: पाणपक्ष्यांसह 70 हून अधिक प्रजाती.
- असुरक्षित प्रजाती: मगरीचे घर.
- भौगोलिक वैशिष्ट्ये: • नदी: गोदावरीची उपनदी मंजीरा नदीच्या प्रवाहाचे अनुसरण करते.
- जलाशय: मंजीरा जलाशय, मानवनिर्मित, सिंचनाला आधार देतो आणि हैदराबाद आणि सिकंदराबादला पिण्याचे पाणी पुरवतो.
- बेटे: पाणपक्षी घरटी आणि घनदाट वृक्षाच्छादित विस्तीर्ण दलदलीच्या किनारी असलेली नऊ लहान बेटे आहेत.

- वनस्पति: • प्रकार: ड्राय सवाना.
- वनस्पती: टायफा, बाबूल, प्रॉसोपिस, इपोमोआ, बाभूळ, व्हॅलिस्नेरिया, इचोर्निया आणि रीड्स यांचा समावेश होतो.
- जलीय वनस्पती: जलमग्न आणि आपत्कालीन अशा दोन्ही प्रकारांना आधार देतात.

- प्राणी: • सरपटणारे प्राणी: मगर मगर आणि गोड्या पाण्यातील कासवे.
- जलचर: कोळंबी, मोलस्क आणि कातला, रोहू, मुरेल, ईल, कारुगु आणि चिडवा यासारखे मासे.
- सस्तन प्राणी: भारतीय ससा, रानडुक्कर, मुंगूस आणि कोल्हा

Q.4

मंजीरा वन्यजीव अभयारण्यात कोणती असुरक्षित प्रजाती आढळते?

1. खाऱ्या पाण्याची मगर
2. घरियाल
3. मगर
4. ऑलिव्ह रिडले कासव

Answer:

C

Sol:

मंजीरा वन्यजीव अभयारण्याबद्दल:

- स्थान: मेडक जिल्हा, तेलंगणा.
- मूळ उद्देश: मगरीचे अभयारण्य म्हणून स्थापना.
- जैवविविधता: • पक्ष्यांच्या प्रजाती: पाणपक्ष्यांसह 70 हून अधिक प्रजाती.
- असुरक्षित प्रजाती: मगरीचे घर.
- भौगोलिक वैशिष्ट्ये: • नदी: गोदावरीची उपनदी मंजीरा नदीच्या प्रवाहाचे अनुसरण करते.
- जलाशय: मंजीरा जलाशय, मानवनिर्मित, सिंचनाला आधार देतो आणि हैदराबाद आणि सिकंदराबादला पिण्याचे

पाणी पुरवतो.

• बेटे: पाणपक्षी घरटी आणि घनदाट वृक्षाच्छादित विस्तीर्ण दलदलीच्या किनारी असलेली नऊ लहान बेटे आहेत.

• वनस्पति: • प्रकार: ड्राय सवाना.

• वनस्पती: टायफा, बाबूल, प्रॉसोपिस, इपोमोआ, बाभूळ, व्हॅलिस्नेरिया, इचोर्निया आणि रीड्स यांचा समावेश होतो.

• जलीय वनस्पती: जलमग्न आणि आपत्कालीन अशा दोन्ही प्रकारांना आधार देतात.

• प्राणी: • सरपटणारे प्राणी: मगर मगर आणि गोड्या पाण्यातील कासवे.

• जलचर: कोळंबी, मोलस्क आणि कातला, रोहू, मुरेल, ईल, कारुगु आणि चिडवा यासारखे मासे.

• सस्तन प्राणी: भारतीय ससा, रानडुक्कर, मुंगूस आणि कोल्हा

Q.5

ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाचा प्राथमिक उद्देश काय आहे?

1. शहरी भागात इलेक्ट्रिक वाहनांना प्रोत्साहन देणे
2. ग्रामीण भागातील सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्था सुधारणे
3. भारतात रेल्वे-आधारित मालवाहतूक वाढवणे
4. भारतातील रस्ते-आधारित मालवाहतूकीचे कार्बनीकरण करणे

Answer:

D

Sol:

• ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाचा भाग म्हणून NITI आयोगाने अलीकडेच 'NITI GearShift Challenge' लाँच केले आहे.

ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाबद्दल:

• उद्दिष्ट: 2070 निव्वळ शून्य वचनबद्धतेची पूर्तता करण्यासाठी भारतातील रस्ते-आधारित मालवाहतूकीचे डीकार्बोनाइज करणे.

• लाँच तारीख: सप्टेंबर 2022.

• ध्येय: स्वच्छ आणि हरित मालवाहतूकीकडे संक्रमण

• प्लॅटफॉर्म कार्ये: • राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय सहयोग सुलभ करते.

• स्केलेबल पायलट प्रोग्रामच्या कल्पना आणि विकासास समर्थन देते.

• तंत्रज्ञानाचे एकत्रीकरण आणि संबंधित संशोधन एक्सप्लोर करते.

• स्टेकहोल्डर्स: सरकार, मूळ उपकरणे उत्पादक, लॉजिस्टिक सेवा प्रदाते, शिपर्स आणि उद्योग तज्ञांचा समावेश आहे.

Q.6

ई-फास्ट इंडिया उपक्रम हे भारताच्या कोणत्या महत्त्वपूर्ण वचनबद्धतेच्या दिशेने एक पाऊल आहे?

1. 2030 शाश्वत विकास उद्दिष्टे
2. 2050 हवामान तटस्थता लक्ष्य
3. 2070 निव्वळ शून्य वचनबद्धता
4. 2025 राष्ट्रीय स्वच्छ हवा कार्यक्रम

Answer:

C

Sol:

• ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाचा भाग म्हणून NITI आयोगाने अलीकडेच 'NITI GearShift Challenge' लाँच केले आहे.

ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाबद्दल:

• उद्दिष्ट: 2070 निव्वळ शून्य वचनबद्धतेची पूर्तता करण्यासाठी भारतातील रस्ते-आधारित मालवाहतूकीचे डीकार्बोनाइज करणे.

• लाँच तारीख: सप्टेंबर 2022.

• ध्येय: स्वच्छ आणि हरित मालवाहतूकीकडे संक्रमण

• प्लॅटफॉर्म कार्ये: • राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय सहयोग सुलभ करते.

• स्केलेबल पायलट प्रोग्रामच्या कल्पना आणि विकासास समर्थन देते.

• तंत्रज्ञानाचे एकत्रीकरण आणि संबंधित संशोधन एक्सप्लोर करते.

• स्टेकहोल्डर्स: सरकार, मूळ उपकरणे उत्पादक, लॉजिस्टिक सेवा प्रदाते, शिपर्स आणि उद्योग तज्ञांचा समावेश आहे.

Q.7

नॅशनल जिओफिजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट (NGRI) कोठे आहे?

1. हैदराबाद
2. बेंगळुरू
3. चेन्नई
4. मुंबई

Answer:**A****Sol:****NGRI बदल:**

- संस्था: नॅशनल जिओफिजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट (NGRI), वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषदेची (CSIR) एक घटक संशोधन प्रयोगशाळा.
- स्थापना: 1961.
- स्थळ: हैदराबाद, तेलंगणा.
- मिशन: • पृथ्वीच्या जटिल रचना आणि प्रक्रियांच्या बहु-अनुशासनात्मक क्षेत्रांमध्ये संशोधन करणे.
- पृथ्वीच्या परस्पर जोडलेल्या उपग्रहालींवर लक्ष केंद्रित करणे.
- आदेश: • सार्वजनिक चांगले विज्ञान चालवा.
- सरकारी संस्था, सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रातील भागधारकांसाठी माहितीपूर्ण निर्णय घेणे सक्षम करा.
- भू-संसाधनांच्या शाश्वत वापराला प्रोत्साहन द्या.
- नैसर्गिक धोक्यांसाठी सज्जता आणि लवचिकता सुधारा.

- संशोधन थीम: • जिओडायनॅमिक्स
- भूकंपाचे धोके
- नैसर्गिक संसाधने.

Q.8

NGRI ही कोणत्या संस्थेची घटक संशोधन प्रयोगशाळा आहे?

1. भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (ISRO)
2. संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्था (DRDO)
3. वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (CSIR)
4. भारतीय कृषी संशोधन परिषद (ICAR)

Answer:**C****Sol:****NGRI बदल:**

- संस्था: नॅशनल जिओफिजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट (NGRI), वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषदेची (CSIR) एक घटक संशोधन प्रयोगशाळा.
- स्थापना: 1961.
- स्थळ: हैदराबाद, तेलंगणा.
- मिशन: • पृथ्वीच्या जटिल रचना आणि प्रक्रियांच्या बहु-अनुशासनात्मक क्षेत्रांमध्ये संशोधन करणे.
- पृथ्वीच्या परस्पर जोडलेल्या उपग्रहालींवर लक्ष केंद्रित करणे.
- आदेश: • सार्वजनिक चांगले विज्ञान चालवा.
- सरकारी संस्था, सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रातील भागधारकांसाठी माहितीपूर्ण निर्णय घेणे सक्षम करा.
- भू-संसाधनांच्या शाश्वत वापराला प्रोत्साहन द्या.
- नैसर्गिक धोक्यांसाठी सज्जता आणि लवचिकता सुधारा.
- संशोधन थीम: • जिओडायनॅमिक्स
- भूकंपाचे धोके
- नैसर्गिक संसाधने.

Q.9

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

खालीलपैकी कोणत्या संस्थेने 'NITI GearShift Challenge' साठी NITI आयोगासोबत सहकार्य केले?

1. IIM बंगलोर
2. IISc बंगलोर
3. IIM अहमदाबाद
4. IIT बॉम्बे

Answer:

A

Sol:

- ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाचा भाग म्हणून NITI आयोगाने अलीकडेच 'NITI GearShift Challenge' लाँच केले आहे.
- NITI GearShift चॅलेंज बदल:**
- NITI खालील संस्थांच्या सहकार्याने सुरु करण्यात आला:
- आयआयएम बंगलोर
- स्मार्ट फ्रेट सेंटर इंडिया
- CALSTART/ड्राइव्ह टू झिरो
- WRI भारत
- भारतातील शून्य-उत्सर्जन ट्रक (ZETs) साठी नाविन्यपूर्ण व्यवसाय मॉडेलसना प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने पायनियरिंग हॅकथॉन.
- आर्थिक आणि पर्यावरणीय आव्हानांना संबोधित करते.
- **NITI GearShift चॅलेंज आमंत्रण:** • विद्यार्थींच्या
- परिवहन सेवा प्रॅक्टिशनर्स
- शैक्षणिक
- संशोधक
- खालील बाबींसाठी व्यवसाय मॉडेल विकसित करण्यावर लक्ष केंद्रित करायचे आहे: • आर्थिक आव्हाने
- तांत्रिक आव्हाने
- कार्यात्मक आव्हाने

Q.10

'NITI GearShift Challenge' कोणत्या उपक्रमाचा भाग आहे?

1. ई-फास्ट इंडिया इनिशिएटिव्ह
2. डिजिटल इंडिया इनिशिएटिव्ह
3. स्वच्छ भारत अभियान
4. मेक इन इंडिया उपक्रम

Answer:

C

Sol:

- ई-फास्ट इंडिया उपक्रमाचा भाग म्हणून NITI आयोगाने अलीकडेच 'NITI GearShift Challenge' लाँच केले आहे.
- NITI GearShift चॅलेंज बदल:**
- NITI खालील संस्थांच्या सहकार्याने सुरु करण्यात आला:
- आयआयएम बंगलोर
- स्मार्ट फ्रेट सेंटर इंडिया
- CALSTART/ड्राइव्ह टू झिरो
- WRI भारत
- भारतातील शून्य-उत्सर्जन ट्रक (ZETs) साठी नाविन्यपूर्ण व्यवसाय मॉडेलसना प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने पायनियरिंग हॅकथॉन.
- आर्थिक आणि पर्यावरणीय आव्हानांना संबोधित करते.
- **NITI GearShift चॅलेंज आमंत्रण:** • विद्यार्थींच्या
- परिवहन सेवा प्रॅक्टिशनर्स
- शैक्षणिक
- संशोधक
- खालील बाबींसाठी व्यवसाय मॉडेल विकसित करण्यावर लक्ष केंद्रित करायचे आहे: • आर्थिक आव्हाने
- तांत्रिक आव्हाने
- कार्यात्मक आव्हाने

Q.11

मुंबईसाठी हायपरलोकल हवामान अंदाज प्रणाली कोणी विकसित केली?

1. भारतीय हवामानशास्त्र विभाग (IMD)
2. मुंबई महानगरपालिका

3. नीती आयोग
4. इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी बॉम्बे (IIT-B)

Answer:

D

Sol:

मुंबईसाठी हायपरलोकल हवामान अंदाज प्रणाली बदल:
• प्रकल्प विहंगावलोकन: • इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी बॉम्बे (IIT-B) च्या टीमने विकसित केले आहे.
• मुंबईसाठी हायपरलोकल हवामान अंदाज प्रणाली.
• एमसीजीएम सेंटर फॉर म्युनिसिपल कॅंपॅसिटी बिल्डिंग अँड रिसर्च (एमसीएमसीआर) सह सहकार्य.

- वैशिष्ट्ये: • संपूर्ण मुंबईतील विशिष्ट परिसर, रस्ते आणि क्षेत्रांसाठी अचूक अंदाज प्रदान करते.
- कुलाबा, सांताक्रूझ आणि मरीन लाइन्समधील भारतीय हवामानशास्त्र विभागाच्या (IMD) वेधशाळांमधील विद्यमान हवामान डेटा वाढवते.
- मुंबई आणि उपनगरातील 60 हून अधिक स्वयंचलित हवामान केंद्रे आणि पर्जन्य निरीक्षण केंद्रांमधील डेटा वापरते.
- पुढील 24 तासांसाठी तासाभराच्या पावसाचा अंदाज देते.
- पुढील तीन दिवसांसाठी उपलब्ध दैनिक अंदाज.
- अतिरिक्त सेवा: • गंभीर ठिकाणी (उदा. मिठी नदी, वाकोला नाला) सेन्सरवरून पाण्याची पातळी मोजून पुराचा इशारा देते.
- नागरिकांकडून क्राउडसोर्स केलेला डेटा समाविष्ट करते.

Q.12

प्रणाली पावसासाठी कोणत्या प्रकारचे अंदाज देते?

1. पुढील 24 तासांसाठी तासाभराच्या पावसाचा अंदाज
2. पुढील 7 दिवसांसाठी दैनंदिन पावसाचे अंदाज
3. मासिक पावसाचा अंदाज

4. वार्षिक पावसाचा कल

Answer:

A

Sol:

मुंबईसाठी हायपरलोकल हवामान अंदाज प्रणाली बदल:
• प्रकल्प विहंगावलोकन: • इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी बॉम्बे (IIT-B) च्या टीमने विकसित केले आहे.
• मुंबईसाठी हायपरलोकल हवामान अंदाज प्रणाली.
• एमसीजीएम सेंटर फॉर म्युनिसिपल कॅंपॅसिटी बिल्डिंग अँड रिसर्च (एमसीएमसीआर) सह सहकार्य.

- वैशिष्ट्ये: • संपूर्ण मुंबईतील विशिष्ट परिसर, रस्ते आणि क्षेत्रांसाठी अचूक अंदाज प्रदान करते.
- कुलाबा, सांताक्रूझ आणि मरीन लाइन्समधील भारतीय हवामानशास्त्र विभागाच्या (IMD) वेधशाळांमधील विद्यमान हवामान डेटा वाढवते.
- मुंबई आणि उपनगरातील 60 हून अधिक स्वयंचलित हवामान केंद्रे आणि पर्जन्य निरीक्षण केंद्रांमधील डेटा वापरते.
- पुढील 24 तासांसाठी तासाभराच्या पावसाचा अंदाज देते.
- पुढील तीन दिवसांसाठी उपलब्ध दैनिक अंदाज.
- अतिरिक्त सेवा: • गंभीर ठिकाणी (उदा. मिठी नदी, वाकोला नाला) सेन्सरवरून पाण्याची पातळी मोजून पुराचा इशारा देते.
- नागरिकांकडून क्राउडसोर्स केलेला डेटा समाविष्ट करते.

Q.13

'मुख्यमंत्री वारकरी संप्रदाय महामंडळ' कोणत्या विभागाने स्थापन केले?

1. पर्यटन विभाग
2. सामाजिक न्याय विभाग
3. सांस्कृतिक विभाग
4. वित्त विभाग

Answer:

B

Sol:

• पंढरपूरच्या वारी किंवा दिंडी यात्रेच्या जुन्या परंपरेत सहभागी होणाऱ्या ज्येष्ठ नागरिकांना पेन्शन देण्याचा नवा उपक्रम महाराष्ट्र सरकारने जाहीर केला आहे.

मुख्य मंत्री वारकरी संप्रदाय महामंडळाबद्दल:

• सामाजिक न्याय विभागाने या उपक्रमावर देखरेख ठेवण्यासाठी 'मुख्यमंत्री वारकरी संप्रदाय महामंडळ' स्थापन केले.

• निगम तपशील: • मुख्यालय: पंढरपूर

• ₹50 कोटींचे प्रारंभिक वाटप.

• उद्दिष्ट: कीर्तनकार, वारकरी आणि भजनी मंडळांना पाठिंबा देणे.

• पालखी मार्गाचे व्यवस्थापन.

• वार्षिक तीर्थयात्रा: लाखो वारकरी पंढरपूरच्या यात्रेत सहभागी होतात, आषाढी एकादशीला संपतात.

Q.14

'मुख्य मंत्री वारकरी संप्रदाय महामंडळ'चे मुख्यालय कोठे आहे?

1. आळंदी
2. मुंबई
3. पैठण
4. पंढरपूर

Answer:

D

Sol:

• पंढरपूरच्या वारी किंवा दिंडी यात्रेच्या जुन्या परंपरेत सहभागी होणाऱ्या ज्येष्ठ नागरिकांना पेन्शन देण्याचा नवा उपक्रम महाराष्ट्र सरकारने जाहीर केला आहे.

मुख्य मंत्री वारकरी संप्रदाय महामंडळाबद्दल:

• सामाजिक न्याय विभागाने या उपक्रमावर देखरेख ठेवण्यासाठी 'मुख्यमंत्री वारकरी संप्रदाय महामंडळ' स्थापन केले.

• निगम तपशील: • मुख्यालय: पंढरपूर

• ₹50 कोटींचे प्रारंभिक वाटप.

• उद्दिष्ट: कीर्तनकार, वारकरी आणि भजनी मंडळांना पाठिंबा देणे.

• पालखी मार्गाचे व्यवस्थापन.

• वार्षिक तीर्थयात्रा: लाखो वारकरी पंढरपूरच्या यात्रेत सहभागी होतात, आषाढी एकादशीला संपतात.

Q.15

विशाळगड किल्ला महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

1. धाराशिव
2. कोल्हापूर
3. सांगली
4. सातारा

Answer:

B

Sol:

• विशाळगड किल्ल्यावर अतिक्रमण विरोधी मोहिमेला हिंसक वळण लागल्यानंतर पोलिसांनी 21 जणांना अटक केली.

विशाळगड किल्याबद्दल:

• स्थान: • विशाळगड किल्ला हा भारताच्या महाराष्ट्र राज्यात आहे.

• कोल्हापूर जिल्ह्यात शाहूवाडी शहराजवळ वसलेले.

• ऐतिहासिक महत्त्व: • मूलतः खेळना किंवा खिलना किल्ला म्हणून ओळखला जातो.

• 1659 मध्ये काबीज केल्यानंतर छत्रपती शिवाजी महाराजांनी विशाळगडाचे नाव बदलले.

• मराठा साम्राज्यात सामरिक तटबंदी म्हणून काम केले.

- वास्तुशास्त्रीय वैशिष्ट्ये: • किल्ल्याची मजबूत तटबंदी आणि बुरुज असलेली एक जटिल रचना आहे.
- अनेक प्रवेशद्वारांचा समावेश आहे, त्यातील सर्वात उल्लेखनीय म्हणजे अमृतेश्वर दरवाजा.
- उल्लेखनीय घटना: • विशाळगडच्या लढाईसाठी प्रसिद्ध (1660) जेथे छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या नेतृत्वाखालील मराठा सैन्याने आदिलशाही सैन्याविरुद्ध किल्ल्याचे यशस्वीपणे रक्षण केले.
- हे भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षणाद्वारे संरक्षित स्मारक म्हणून राखले जाते.

Q.1

भारतातील नागरी विमान वाहतूक वरील दुसरी APAC मंत्रीस्तरीय परिषद कोणत्या संस्था संयुक्तपणे आयोजित करत आहेत?

1. एअर इंडिया आणि इंटरनॅशनल एअर ट्रान्सपोर्ट असोसिएशन (IATA)
2. भारत सरकार आणि आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटना (ICAO)
3. एअर इंडिया आणि युनायटेड स्टेट्स एव्हिएशन ऑर्गनायझेशन
4. इस्रो आणि नासा

Answer:

B

Sol:

- नागरी उड्डाणावरील दुसऱ्या एशिया पॅसिफिक (APAC) मंत्रीस्तरीय परिषदेचे भारत यजमानपद भूषणार आहे.
- हा कार्यक्रम भारत सरकार आणि आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटना (ICAO) यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित केला जाईल.
- ICAO बदल:**
- स्थापना: • युनायटेड नेशन्स (UN) ची आंतर-सरकारी विशेष संस्था.

- 1947 मध्ये इंटरनॅशनल सिव्हिल एव्हिएशन (1944) द्वारे स्थापित, शिकागो कन्व्हेंशन म्हणून ओळखले जाते.

- मुख्यालय: मॉन्ट्रियल, कॅनडा
- उद्देश: • आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूकीच्या सुरक्षित आणि सुव्यवस्थित विकासाला चालना देणे
- विमान वाहतूक सुरक्षा, सुरक्षा, कार्यक्षमता आणि पर्यावरण संरक्षण यासाठी मानके आणि नियम सेट करणे
- त्याच्या 193 सदस्य राष्ट्रांमध्ये नागरी उड्डाणाच्या सर्व क्षेत्रात सहकार्यासाठी एक मंच म्हणून काम करणे
- विमान वाहतूक बाजार उदार करण्यासाठी प्रादेशिक आणि आंतरराष्ट्रीय करारांना प्रोत्साहन देणे
- कायदेशीर मानके स्थापित करण्यात मदत करणे

- विधानसभा: • सर्व सदस्य देशांचे प्रतिनिधी
- दर तीन वर्षांनी भेटते

- एअर नेव्हिगेशन कमिशन: एअर नेव्हिगेशन कमिशन: तांत्रिक बाबींचे निराकरण करण्यासाठी परिषदेद्वारे नियुक्त केले जाते

Q.2

आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटनेचे (ICAO) मुख्यालय कोठे आहे?

1. न्यूयॉर्क
2. जिनिव्हा
3. लंडन
4. मॉन्ट्रियल

Answer:

D

Sol:

- नागरी उड्डाणावरील दुसऱ्या एशिया पॅसिफिक (APAC) मंत्रीस्तरीय परिषदेचे भारत यजमानपद भूषणार आहे.
- हा कार्यक्रम भारत सरकार आणि आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतूक संघटना (ICAO) यांच्या संयुक्त विद्यमाने

आयोजित केला जाईल.

ICAO बदल:

• स्थापना: • युनायटेड नेशन्स (UN) ची आंतर-सरकारी विशेष संस्था.

• 1947 मध्ये इंटरनॅशनल सिव्हिल एव्हिएशन (1944) द्वारे स्थापित, शिकागो कन्व्हेंशन म्हणून ओळखले जाते.

• मुख्यालय: मॉन्ट्रियल, कॅनडा

• उद्देश: • आंतरराष्ट्रीय नागरी विमान वाहतुकीच्या सुरक्षित आणि सुव्यवस्थित विकासाला चालना देणे

• विमान वाहतूक सुरक्षा, सुरक्षा, कार्यक्षमता आणि पर्यावरण संरक्षण यासाठी मानके आणि नियम सेट करणे

• त्याच्या 193 सदस्य राष्ट्रांमध्ये नागरी उड्डाणाच्या सर्व क्षेत्रात सहकार्यासाठी एक मंच म्हणून काम करणे

• विमान वाहतूक बाजार उदार करण्यासाठी प्रादेशिक आणि आंतरराष्ट्रीय करारांना प्रोत्साहन देणे

• कायदेशीर मानके स्थापित करण्यात मदत करणे

• विधानसभा: • सर्व सदस्य देशांचे प्रतिनिधी

• दर तीन वर्षांनी भेटते

• एअर नेव्हिगेशन कमिशन: एअर नेव्हिगेशन कमिशन: तांत्रिक बाबींचे निराकरण करण्यासाठी परिषदेद्वारे नियुक्त केले जाते

Q.3

2024 वर्ल्ड हेरिटेज यंग प्रोफेशनल्स फोरमचे आयोजन कोणते मंत्रालय करत आहे?

1. सांस्कृतिक मंत्रालय
2. पर्यटन मंत्रालय
3. शिक्षण मंत्रालय
4. युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्रालय

Answer:

A

Sol:

• जागतिक वारसा समिती आणि **UNESCO** जागतिक वारसा शिक्षण कार्यक्रमाच्या 46 व्या सत्राचा भाग म्हणून सांस्कृतिक मंत्रालय 2024 वर्ल्ड हेरिटेज यंग प्रोफेशनल्स फोरमचे आयोजन करत आहे.

वर्ल्ड हेरिटेज यंग प्रोफेशनल्स फोरम बदल:

• युवक आणि हेरिटेज तज्ज्ञांसाठी प्लॅटफॉर्म: • आंतरसांस्कृतिक शिक्षण आणि देवाणघेवाण वाढवते

• तरुणांना एकमेकांच्या वारशाबद्दल जाणून घेण्याची संधी

• संरक्षणातील सामान्य समस्यांबद्दल चर्चा करा

• वारसा संवर्धनामध्ये नवीन भूमिका शोध

• फोरम फोकस: • जागतिक वारसाशी संबंधित विशिष्ट विषय

• होस्ट देशाच्या जागतिक वारसा गुणधर्माशी संरेखित

• उप-थीम हाताळल्या: • जागतिक वारसा अधिवेशनातील उपलब्धी आणि आव्हाने

• जागतिक वारसा स्थळांवर हवामान बदलाचा प्रभाव

• जागतिक वारसा संवर्धनासाठी नवनवीन तंत्रज्ञान

• तरुण उद्योजकतेद्वारे शाश्वत पर्यटन आणि विकास.

Q.4

2024 वर्ल्ड हेरिटेज यंग प्रोफेशनल्स फोरमशी कोणता **UNESCO** कार्यक्रम संबंधित आहे?

1. युनेस्को हवामान कृती कार्यक्रम
2. **UNESCO** सांस्कृतिक विनिमय कार्यक्रम
3. **UNESCO** जागतिक वारसा शिक्षण कार्यक्रम
4. युनेस्को युवा सक्षमीकरण कार्यक्रम

Answer:

C

Sol:

• जागतिक वारसा समिती आणि **UNESCO** जागतिक वारसा शिक्षण कार्यक्रमाच्या 46 व्या सत्राचा भाग म्हणून सांस्कृतिक मंत्रालय 2024 वर्ल्ड हेरिटेज यंग प्रोफेशनल्स

फोरमचे आयोजन करत आहे.

वर्ल्ड हेरिटेज यंग प्रोफेशनल्स फोरम बददल:

- युवक आणि हेरिटेज तज्ञांसाठी प्लॅटफॉर्म:
- आंतरसांस्कृतिक शिक्षण आणि देवाणघेवाण वाढवते
- तरुणांना एकमेकांच्या वारशाबद्दल जाणून घेण्याची संधी
- संरक्षणातील सामान्य समस्यांबद्दल चर्चा करा
- वारसा संवर्धनामध्ये नवीन भूमिका शोध

• फोरम फोकस: • जागतिक वारसाशी संबंधित विशिष्ट विषय

• होस्ट देशाच्या जागतिक वारसा गुणधर्माशी संरेखित

• उप-थीम हाताळल्या: • जागतिक वारसा अधिवेशनातील उपलब्धी आणि आव्हाने

- जागतिक वारसा स्थळांवर हवामान बदलाचा प्रभाव
- जागतिक वारसा संवर्धनासाठी नवनवीन तंत्रज्ञान
- तरुण उद्योजकतेद्वारे शाश्वत पर्यटन आणि विकास.

Q.5

इंडिया यंग प्रोफेशनल योजनेत कोणता देश सहभागी आहे?

1. ऑस्ट्रेलिया
2. युनायटेड किंगडम
3. कॅनडा
4. युनायटेड स्टेट्स

Answer:

B

Sol:

• यूके होम ऑफिसने इंडिया यंग प्रोफेशनल योजनेसाठी 2024 च्या दुसऱ्या आणि अंतिम मतपत्रिकेचे तपशील जाहीर केले आहेत.

इंडिया यंग प्रोफेशनल स्कीम बददल:

- संकल्पना आणि लाँच: • भारत-यू.के.चा भाग स्थलांतर आणि गतिशीलता सामंजस्य करार मे 2021 मध्ये स्वाक्षरी करण्यात आला.
- नोव्हेंबर 2021 मध्ये बाली येथे G20 शिखर परिषदेत

घोषणा केली.

• फेब्रुवारी 2023 मध्ये औपचारिकपणे लाँच केले.

• महत्वाचे मुद्दे: • 3,000 पर्यंत पदवीधारक नागरिकांना दोन वर्षांसाठी एकमेकांच्या देशांमध्ये राहण्याची आणि काम करण्याची परवानगी देते.

• या योजनेचा लाभ घेणारा भारत हा पहिला व्हिसा-राष्ट्रीय देश आहे.

• पात्रता निकष: • 18 ते 30 वर्षे वयोगटातील भारतीय नागरिक.

• बॅचलर पदवी किंवा उच्च असणे आवश्यक आहे.

• बचतीत £2,530 असणे आवश्यक आहे.

• 18 वर्षांखालील कोणतीही मुले नसावी जी त्यांच्यासोबत राहतात किंवा ज्यांना ते आर्थिक मदत करतात.

• इंडिया यंग प्रोफेशनल्स स्कीम बॅलेटमध्ये निवडले जाणे आवश्यक आहे.

• या योजनेअंतर्गत किंवा यूथ मोबिलिटी स्कीम व्हिसा अंतर्गत यापूर्वी यूकेमध्ये असू शकत नाही.

Q.6

इंडिया यंग प्रोफेशनल स्कीममधील पात्र सहभागींची वयोमर्यादा किती आहे?

1. 18-30 वर्षे
2. 20-35 वर्षे
3. 25-40 वर्षे
4. 21-29 वर्षे

Answer:

A

Sol:

• यूके होम ऑफिसने इंडिया यंग प्रोफेशनल योजनेसाठी 2024 च्या दुसऱ्या आणि अंतिम मतपत्रिकेचे तपशील जाहीर केले आहेत.

इंडिया यंग प्रोफेशनल स्कीम बददल:

- संकल्पना आणि लॉच: • भारत-यू.के.चा भाग स्थलांतर आणि गतिशीलता सामंजस्य करार मे 2021 मध्ये स्वाक्षरी करण्यात आला.
- नोव्हेंबर 2021 मध्ये बाली येथे G20 शिखर परिषदेत घोषणा केली.
- फेब्रुवारी 2023 मध्ये औपचारिकपणे लॉच केले.
- महत्वाचे मुद्दे: • 3,000 पर्यंत पदवीधारक नागरिकांना दोन वर्षांसाठी एकमेकांच्या देशांमध्ये राहण्याची आणि काम करण्याची परवानगी देते.
- या योजनेचा लाभ घेणारा भारत हा पहिला व्हिसा-राष्ट्रीय देश आहे.
- पात्रता निकष: • 18 ते 30 वर्षे वयोगटातील भारतीय नागरिक.
- बॅचलर पदवी किंवा उच्च असणे आवश्यक आहे.
- बचतीत £2,530 असणे आवश्यक आहे.
- 18 वर्षांखालील कोणतीही मुले नसावी जी त्यांच्यासोबत राहतात किंवा ज्यांना ते आर्थिक मदत करतात.
- इंडिया यंग प्रोफेशनल्स स्कीम बॅलेटमध्ये निवडले जाणे आवश्यक आहे.
- या योजनेअंतर्गत किंवा यूथ मोबिलिटी स्कीम व्हिसा अंतर्गत यापूर्वी यूकेमध्ये असू शकत नाही.

Q.7

U-WIN पोर्टलचे प्राथमिक कार्य काय आहे?

1. डिजिटल आरोग्य विमा प्रदान करा
2. नियमित लसीकरणाचे डिजिटल रेकॉर्ड ठेवा
3. रूग्णालयात येणाऱ्या रूग्णांच्या भेटीचा मागोवा घ्या
4. खिशातून बाहेर पडलेल्या आरोग्य सेवा खर्चाचे निरीक्षण करा

Answer:

B

Sol:

- यू-विन पोर्टल, Covid-19 लस व्यवस्थापन प्रणाली Co-WIN नंतर मॉडेल केलेले, ऑगस्टच्या अखेरीस देशव्यापी लॉन्च करण्यासाठी सज्ज आहे.
- यू-विन पोर्टल बदल:
- लसीकरणासाठी इलेक्ट्रॉनिक नोंदणी: • नियमित लसीकरणाची डिजिटल नोंद ठेवते.
- सध्या पश्चिम बंगाल वगळता सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये पायलट मोडमध्ये आहे.
- लक्ष्य लोकसंख्या: • सार्वत्रिक लसीकरण कार्यक्रम (यूआयपी) अंतर्गत गर्भवती महिला आणि मुलांसाठी लसीकरण कार्यक्रम कॅप्चर करते.
- 0-5 वर्षे वयोगटातील मुलांसाठी आणि गर्भवती महिलांसाठी लसीकरण कार्यक्रमाची नोंद करते.
- लसीचे वेळेवर व्यवस्थापन: • लसीच्या डोसचे वेळेवर प्रशासन सुनिश्चित करते.
- प्रत्येक लसीकरण कार्यक्रमाची डिजिटल रेकॉर्डिंग करते.
- ई-लसीकरण प्रमाणपत्र: • एकसमान QR-आधारित, डिजिटली पडताळण्यायोग्य ई-लसीकरण प्रमाणपत्र तयार करते.
- कोविड लसीकरण प्रमाणपत्राप्रमाणेच एका क्लिकद्वारे नागरिकांसाठी कधीही प्रवेश करता येईल.
- माहितीचा एकच स्रोत: • गर्भधारणा तपशील आणि परिणाम, नवजात नोंदणी आणि जन्माच्या वेळी लसीकरण रेकॉर्ड करते.
- रिअल-टाइममध्ये लसीकरण स्थिती आणि वितरण परिणाम अद्यतनित करते.
- आयुष्मान भारत आरोग्य खाते (ABHA) आयडी: सर्वसमावेशक आरोग्य रेकॉर्ड देखभालीसाठी ABHA आयडी तयार करणे सुलभ करते.
- फ्रंटलाइन कामगारांसाठी समर्थन: • मुलांसाठी आणि गर्भवती महिलांसाठी सर्व लसीकरण कार्यक्रम डिजिटली रेकॉर्ड करण्यासाठी फ्रंटलाइन कामगारांना सक्षम करते.
- पूर्ण, अचूक आणि सुलभ रेकॉर्ड देखभाल सुनिश्चित करते.

Q.8

U-WIN पोर्टल प्रामुख्याने कोणत्या लोकसंख्येच्या गटांना लक्ष्य करते?

1. वृद्ध व्यक्ती
2. 6-18 वर्षे वयोगटातील मुले आणि प्रौढ
3. गर्भवती महिला आणि 0-5 वर्षे वयोगटातील मुले
4. असंसर्गजन्य रोगाचे रुग्ण

Answer:

C

Sol:

• • यू-विन पोर्टल, **Covid-19** लस व्यवस्थापन प्रणाली **Co-WIN** नंतर मॉडेल केलेले, ऑगस्टच्या अखेरीस देशव्यापी लॉन्च करण्यासाठी सज्ज आहे.

यू-विन पोर्टल बदल:

- लसीकरणासाठी इलेक्ट्रॉनिक नोंदणी: • नियमित लसीकरणाची डिजिटल नोंद ठेवते.
- सध्या पश्चिम बंगाल वगळता सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये पायलट मोडमध्ये आहे.
- लक्ष्य लोकसंख्या: • सार्वत्रिक लसीकरण कार्यक्रम (यूआयपी) अंतर्गत गर्भवती महिला आणि मुलांसाठी लसीकरण कार्यक्रम कॅप्चर करते.
- 0-5 वर्षे वयोगटातील मुलांसाठी आणि गर्भवती महिलांसाठी लसीकरण कार्यक्रमाची नोंद करते.

• लसीचे वेळेवर व्यवस्थापन: • लसीच्या डोसचे वेळेवर प्रशासन सुनिश्चित करते.

• प्रत्येक लसीकरण कार्यक्रमाची डिजिटल रेकॉर्डिंग करते.

• ई-लसीकरण प्रमाणपत्र: • एकसमान **QR**-आधारित, डिजिटली पडताळण्यायोग्य ई-लसीकरण प्रमाणपत्र तयार करते.

• कोविड लसीकरण प्रमाणपत्राप्रमाणेच एका क्लिकद्वारे नागरिकांसाठी कधीही प्रवेश करता येईल.

• माहितीचा एकच स्रोत: • गर्भधारणा तपशील आणि परिणाम, नवजात नोंदणी आणि जन्माच्या वेळी लसीकरण रेकॉर्ड करते.

• रिअल-टाइममध्ये लसीकरण स्थिती आणि वितरण

परिणाम अद्यतनित करते.

- आयुष्मान भारत आरोग्य खाते (**ABHA**) आयडी: सर्वसमावेशक आरोग्य रेकॉर्ड देखभालीसाठी **ABHA** आयडी तयार करणे सुलभ करते.
- फ्रंटलाइन कामगारांसाठी समर्थन: • मुलांसाठी आणि गर्भवती महिलांसाठी सर्व लसीकरण कार्यक्रम डिजिटली रेकॉर्ड करण्यासाठी फ्रंटलाइन कामगारांना सक्षम करते.
- पूर्ण, अचूक आणि सुलभ रेकॉर्ड देखभाल सुनिश्चित करते.

Q.9

सागरी परिसंस्था आणि मत्स्यपालनावर हवामान बदलाचे दीर्घकालीन परिणाम समजून घेण्यासाठी फिशएमआयपीने कोणत्या संस्थेशी सहकार्य केले?

1. अन्न आणि कृषी संघटना (**FAO**)
2. जागतिक आरोग्य संघटना (**WHO**)
3. संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (**UNEP**)
4. आंतरराष्ट्रीय सागरी संघटना (**IMO**)

Answer:

A

Sol:

• इकोसिस्टम मॉडेल इंटरकॉम्पॅरिझन प्रोजेक्ट (फिशएमआयपी) अनेक प्रदेशांमध्ये, विशेषत: उच्च-उत्सर्जन परिस्थितीत, शतकाच्या मध्यापर्यंत शोषण करण्यायोग्य फिश बायोमास **10%** पेक्षा जास्त कमी होईल अशा प्रकल्पांचा अहवाल देतो.

फिशएमआयपी उपक्रमाबद्दल:

- फिशरीज अँड मरीन इकोसिस्टम मॉडेल इंटरकॉम्पॅरिझन प्रोजेक्ट (फिशएमआयपी) अधिकृतपणे **2013** मध्ये सुरु करण्यात आला.
- हवामान बदल अंतर्गत अनुकूल आणि लवचिक सीफूड क्षेत्रांच्या प्रभावी नियोजनासाठी उद्योग आणि सरकारांना ज्ञान प्रदान करते.
- अत्याधुनिक संख्यात्मक मॉडेल्सचा वापर करून सागरी परिसंस्था आणि मत्स्यपालनावर हवामान बदलाचे

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

दीर्घकालीन परिणाम समजून घेण्यासाठी अन्न आणि कृषी संघटना (FAO) सह सहकार्य केले.

- 2024 मध्ये, FishMIP 2.0 ची स्थापना करण्यात आली:
- मॉडेलिंग प्रोजेक्शनची विश्वासाहता वाढवा.
- अन्न सुरक्षा आणि सागरी संसाधन व्यवस्थापनाशी संबंधित धोरण-संबंधित प्रश्नांच्या विस्तृत संचाचे निराकरण करा.
- हवामानातील बदल ही सर्वांगीण थीम म्हणून कायम ठेवा.

Q.10

FishMIP 2.0 ने राखलेली व्यापक थीम कोणती आहे?

1. आर्थिक वाढ
2. शाश्वत पर्यटन
3. हवामान बदल
4. सागरी प्रदूषण कमी

Answer:

C

Sol:

इकोसिस्टम मॉडेल इंटरकॉम्पॅरिझन प्रोजेक्ट (फिशएमआयपी) अनेक प्रदेशांमध्ये, विशेषतः उच्च-उत्सर्जन परिस्थितीत, शतकाच्या मध्यापर्यंत शोषण करण्यायोग्य फिश बायोमास 10% पेक्षा जास्त कमी होईल अशा प्रकल्पांचा अहवाल देतो.

फिशएमआयपी उपक्रमाबद्दल:

- फिशरीज अँड मरीन इकोसिस्टम मॉडेल इंटरकॉम्पॅरिझन प्रोजेक्ट (फिशएमआयपी) अधिकृतपणे 2013 मध्ये सुरु करण्यात आला.
- हवामान बदल अंतर्गत अनुकूल आणि लवचिक सीफूड क्षेत्रांच्या प्रभावी नियोजनासाठी उद्योग आणि सरकारांना ज्ञान प्रदान करते.
- अत्याधुनिक संख्यात्मक मॉडेल्सचा वापर करून सागरी परिसंस्था आणि मत्स्यपालनावर हवामान बदलाचे दीर्घकालीन परिणाम समजून घेण्यासाठी अन्न आणि कृषी संघटना (FAO) सह सहकार्य केले.

- 2024 मध्ये, FishMIP 2.0 ची स्थापना करण्यात आली:
- मॉडेलिंग प्रोजेक्शनची विश्वासाहता वाढवा.
- अन्न सुरक्षा आणि सागरी संसाधन व्यवस्थापनाशी संबंधित धोरण-संबंधित प्रश्नांच्या विस्तृत संचाचे निराकरण करा.
- हवामानातील बदल ही सर्वांगीण थीम म्हणून कायम ठेवा.

Q.11

वाघ नख वापरण्याशी कोणता मराठा नेता प्रसिद्ध आहे?

1. छत्रपती शिवाजी महाराज
2. छत्रपती संभाजी महाराज
3. छत्रपती शाहू महाराज
4. छत्रपती राजाराम महाराज

Answer:

A

Sol:

वाघ नाखान्बद्दल:

- वाघ नाख, ज्याला वाघाच्या पंजाचा खंजीर देखील म्हणतात, हे भारतीय उपखंडातून उद्भवलेले एक अद्वितीय शस्त्र आहे.
- पोंरांवर बसण्यासाठी किंवा तळहाताखाली लपविण्यासाठी डिझाइन केलेले, यात क्रॉसबार किंवा हातमोजेला चिकटलेल्या चार किंवा पाच वक्र ब्लेड असतात.
- "वाघ नख" या शब्दाचा अर्थ मराठीत "वाघाचा पंजा" असा होतो, जो मोठ्या मांजरींच्या शस्त्रास्त्रापासून त्याची प्रेरणा प्रतिबिंबित करतो.
- छत्रपती शिवाजी महाराज, पहिले मराठा नेते, यांनी विजापूर सेनापती अफझल खानला मारण्यासाठी बिचुवा (दुसऱ्या प्रकारचा खंजीर) आणि वाघ नख यांचा वापर केला.

Q.12

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमानुसार प्रतिबंधात्मक अटकेची तरतूद आहे?

1. कलम 20
2. कलम 21
3. कलम 22
4. कलम 23

Answer:

C

Sol:

• मुंबई उच्च न्यायालयाने अलीकडेच अधिकाऱ्यांना अत्यंत सावधगिरीने प्रतिबंधात्मक अटकेचे आदेश पास करण्यास सांगितले कारण "कोणताही अनौपचारिक दृष्टीकोन नागरिकांना स्वातंत्र्याच्या सर्वात मौल्यवान मूलभूत अधिकारापासून वंचित ठेवू शकतो".

प्रतिबंधात्मक अटकेबद्दल:

• प्रतिबंधात्मक अटकेचा अर्थ एखाद्या व्यक्तीला संभाव्य गुन्हा करण्यापासून किंवा राष्ट्रीय सुरक्षेला धोका होण्यापासून रोखण्यासाठी ताब्यात घेण्याच्या कृतीचा संदर्भ आहे.

• हे आधीपासून केलेल्या विशिष्ट गुन्ह्यावर आधारित नसून संभाव्य हानीच्या अपेक्षेवर आधारित आहे.

• घटनात्मक तरतूद: • भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 22 मध्ये प्रतिबंधात्मक अटकेची तरतूद आहे.

• हे अशा कायद्यांतर्गत ताब्यात घेतलेल्या व्यक्तींचे हक्क सांगते.

• अटकेची कारणे: राष्ट्रीय सुरक्षा, सार्वजनिक सुव्यवस्था, समुदायासाठी आवश्यक असलेल्या पुरवठा आणि सेवांची देखभाल, संरक्षण, परराष्ट्र व्यवहार आणि भारताची सुरक्षा या कारणांसाठी प्रतिबंधात्मक अटकेचा आग्रह केला जाऊ शकतो.

• अटकेचा कमाल कालावधी: • सुरुवातीला, एखाद्या व्यक्तीला सल्लागार मंडळाचे मत न घेता जास्तीत जास्त तीन महिन्यांसाठी ताब्यात घेतले जाऊ शकते.

• न्यायाधीश किंवा उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश होण्यासाठी पात्र असलेल्या व्यक्तींचा समावेश असलेल्या सल्लागार मंडळाने मुदतवाढीसाठी पुरेसे कारण सांगितल्यास हा कालावधी वाढविला जाऊ शकतो.

• सल्लागार मंडळ: • सल्लागार मंडळामध्ये अशा व्यक्तींचा समावेश असणे आवश्यक आहे जे उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणून नियुक्त केले जाण्यासाठी पात्र आहेत किंवा आहेत.

• अटकेत असलेल्या व्यक्तीला अटकेच्या विरोधात निवेदन करण्याची संधी दिली पाहिजे.

• प्रतिनिधीत्वाचा अधिकार: • ताब्यात घेतलेल्या व्यक्तीला ताब्यात घेण्याच्या कारणाविषयी शक्य तितक्या लवकर माहिती देण्याचा अधिकार आहे आणि ताब्यात घेण्याच्या आदेशाविरुद्ध निवेदन करण्याचा अधिकार आहे.

• अपवाद: • कलम 22(1) आणि 22(2) अंतर्गत अधिकार (अटक करण्याच्या कारणाविषयी माहिती देणे आणि कायदेशीर व्यावसायिकाकडून सल्ला घेणे आणि बचाव करणे) प्रतिबंधात्मक अटकाव कायद्यांतर्गत ताब्यात घेतलेल्या व्यक्तींना उपलब्ध नाहीत.

• न्यायिक पुनरावलोकन: जरी न्यायव्यवस्था सामान्यतः अटकेतील अधिकाऱ्यांच्या व्यक्तिनिष्ठ समाधानामध्ये हस्तक्षेप करत नसली तरी, अनुच्छेद 22 अंतर्गत प्रक्रियात्मक सुरक्षेचे पालन केले गेले आहे की नाही आणि अटक हे अधर्म (वाईट विश्वासाने) आहे की नाही हे पुनरावलोकन करू शकते.

Q.13

एखाद्या व्यक्तीला सल्लागार मंडळाचे मत न घेता सुरुवातीला किती काळ प्रतिबंधात्मक नजरकैदेत ठेवता येईल?

1. एक महिना
2. दोन महिने
3. तीन महिने
4. चार महिने

Answer:

B

Sol:

• मुंबई उच्च न्यायालयाने अलीकडेच अधिकाऱ्यांना अत्यंत सावधगिरीने प्रतिबंधात्मक अटकेचे आदेश पास करण्यास सांगितले कारण “कोणताही अनौपचारिक दृष्टीकोन नागरिकांना स्वातंत्र्याच्या सर्वात मौल्यवान मूलभूत अधिकारापासून वंचित ठेवू शकतो”.

प्रतिबंधात्मक अटकेबद्दल:

• प्रतिबंधात्मक अटकेचा अर्थ एखाद्या व्यक्तीला संभाव्य गुन्हा करण्यापासून किंवा राष्ट्रीय सुरक्षेला धोका होण्यापासून रोखण्यासाठी ताब्यात घेण्याच्या कृतीचा संदर्भ आहे.

• हे आधीपासून केलेल्या विशिष्ट गुन्ह्यावर आधारित नसून संभाव्य हानीच्या अपेक्षेवर आधारित आहे.

• घटनात्मक तरतूद: • भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 22 मध्ये प्रतिबंधात्मक अटकेची तरतूद आहे.

• हे अशा कायद्यांतर्गत ताब्यात घेतलेल्या व्यक्तींचे हक्क सांगते.

• अटकेची कारणे: राष्ट्रीय सुरक्षा, सार्वजनिक सुव्यवस्था, समुदायासाठी आवश्यक असलेल्या पुरवठा आणि सेवांची देखभाल, संरक्षण, परराष्ट्र व्यवहार आणि भारताची सुरक्षा या कारणांसाठी प्रतिबंधात्मक अटकेचा आग्रह केला जाऊ शकतो.

• अटकेचा कमाल कालावधी: • सुरुवातीला, एखाद्या व्यक्तीला सल्लागार मंडळाचे मत न घेता जास्तीत जास्त तीन महिन्यांसाठी ताब्यात घेतले जाऊ शकते.

• न्यायाधीश किंवा उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश होण्यासाठी पात्र असलेल्या व्यक्तींचा समावेश असलेल्या सल्लागार मंडळाने मुदतवाढीसाठी पुरेसे कारण सांगितल्यास हा कालावधी वाढविला जाऊ शकतो.

• सल्लागार मंडळ: • सल्लागार मंडळामध्ये अशा व्यक्तींचा समावेश असणे आवश्यक आहे जे उच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश म्हणून नियुक्त केले जाण्यासाठी पात्र आहेत किंवा आहेत.

• अटकेत असलेल्या व्यक्तीला अटकेच्या विरोधात निवेदन करण्याची संधी दिली पाहिजे.

• प्रतिनिधीत्वाचा अधिकार: • ताब्यात घेतलेल्या व्यक्तीला ताब्यात घेण्याच्या कारणाविषयी शक्य तितक्या लवकर माहिती देण्याचा अधिकार आहे आणि ताब्यात घेण्याच्या आदेशाविरुद्ध निवेदन करण्याचा अधिकार आहे.

• अपवाद: • कलम 22(1) आणि 22(2) अंतर्गत अधिकार (अटक करण्याच्या कारणाविषयी माहिती देणे आणि

कायदेशीर व्यावसायिकाकडून सल्ला घेणे आणि बचाव करणे) प्रतिबंधात्मक अटकाव कायद्यांतर्गत ताब्यात घेतलेल्या व्यक्तींना उपलब्ध नाहीत.

• न्यायिक पुनरावलोकन: जरी न्यायव्यवस्था सामान्यतः अटकेतील अधिकाऱ्यांच्या व्यक्तिनिष्ठ समाधानामध्ये हस्तक्षेप करत नसली तरी, अनुच्छेद 22 अंतर्गत प्रक्रियात्मक सुरक्षेचे पालन केले गेले आहे की नाही आणि अटक हे अधर्म (वाईट विश्वासाने) आहे की नाही हे पुनरावलोकन करू शकते.

Q.14

राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दल (NDRF) कोणत्या मंत्रालयाच्या अंतर्गत कार्य करते?

1. संरक्षण मंत्रालय
2. आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालय
3. पर्यावरण, वन आणि हवामान बदल मंत्रालय
4. गृह मंत्रालय

Answer:

D

Sol:

NDRF बद्दल:

• स्थापना: • राष्ट्रीय आपत्ती प्रतिसाद दल (NDRF) ची स्थापना 2006 मध्ये झाली.

• आपत्ती व्यवस्थापन कायदा, 2005 अंतर्गत त्याची स्थापना करण्यात आली.

• उद्देश: • नैसर्गिक आणि मानवनिर्मित आपत्तींना प्रतिसाद देण्याची जबाबदारी एनडीआरएफची आहे.

• आपत्तीच्या वेळी विशेष प्रतिसाद देणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

• रचना: • NDRF 12 बटालियनची बनलेली आहे.

• प्रत्येक बटालियन आपत्ती प्रतिसादासाठी विशेष उपकरणे आणि प्रशिक्षित कर्मचाऱ्यांनी सुसज्ज आहे.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- संघटना: • हे दल भारत सरकारच्या गृह मंत्रालयाच्या अंतर्गत कार्य करते.
- प्रत्येक बटालियनमध्ये **1149** जवान असतात आणि ती सर्व प्रकारच्या आपत्तींना तोंड देण्यास सक्षम असते.

- प्रशिक्षण: • प्रशिक्षणामध्ये कोलम्स स्ट्रक्चर सर्व अँड रेस्क्यू, फ्लड रेस्क्यू, केमिकल, बायोलॉजिकल, रेडिओलॉजिकल आणि न्यूक्लियर (सीबीआरएन) आपत्कालीन परिस्थितीत विशेष अभ्यासक्रमांचा समावेश आहे.

- ऑपरेशन्स: • **NDRF** भूकंप, चक्रीवादळ, पूर आणि भूस्खलन यासारख्या मोठ्या आपत्तींच्या वेळी बचाव आणि मदत कार्यात सक्रियपणे सहभागी आहे.
- उल्लेखनीय ऑपरेशन्समध्ये उत्तराखंड पूर (2013), नेपाळ भूकंप (2015), केरळ पूर (2018) आणि बरेच काही समाविष्ट आहे.

Q.15

कोणत्या संस्थेने "भाग मच्छर भाग" मोहीम सुरु केली?

1. पुणे महानगरपालिका
2. कोल्हापूर महानगरपालिका
3. पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका
4. बृहन्मुंबई महानगरपालिका

Answer:

D

Sol:

- बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने (**BMC**) डॅंग्यूचा सामना करण्यासाठी 'भाग मच्छर भाग' मोहीम सुरु केली आहे. महत्वाचे मुद्दे:
 - मोहीम लॉच: • बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने (**BMC**) डास नियंत्रणाच्या उपाययोजनांबाबत जनजागृती करण्यासाठी "भाग मच्छर भाग" ही विशेष मोहीम सुरु केली आहे.
 - रोगाची लाट: • जुलै **2024** च्या पहिल्या सहामाहीत

मुंबईत डॅंग्यू, लेप्टोस्पायरोसिस आणि **H1N1** यांसारख्या डासांपासून पसरणाऱ्या आजारांमध्ये लक्षणीय वाढ झाली आहे.

Q.1

PM SHRI शाळांमध्ये गुणवत्ता हमी साठी कोणती चौकट विकसित केली आहे?

1. शाळा गुणवत्ता मूल्यांकन फ्रेमवर्क (**SQAF**)
2. शालेय कामगिरी मूल्यमापन फ्रेमवर्क (**SPEF**)
3. शैक्षणिक गुणवत्ता बॅचमार्क फ्रेमवर्क (**EQBF**)
4. शाळा गुणवत्ता सुधारणा फ्रेमवर्क (**SQIF**)

Answer:

A

Sol:

पीएम श्री योजना:

- उद्देश: • **14,500** पेक्षा जास्त पीएम श्री शाळा स्थापन करणे.
- केंद्र सरकार, राज्य/केंद्रशासित प्रदेश सरकार, स्थानिक संस्था, **KVS** आणि **NVS** द्वारे देखरेख करणे
- सर्व विद्यार्थ्यांसाठी सर्वसमावेशक आणि स्वागताह वातावरण तयार करणे.
- कल्याण, सुरक्षितता आणि समृद्ध शिक्षण अनुभव सुनिश्चित करणे.
- चांगल्या भौतिक पायाभूत सुविधा आणि योग्य संसाधने प्रदान करणे.
- विद्यार्थ्यांना व्यस्त, उत्पादक आणि योगदान देणारे नागरिक बनवणे
- संरेखन: • राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण **2020** शी संरेखित.
- समता, सर्वसमावेशकता आणि बहुलवाद द्वारे वैशिष्ट्यीकृत समाज निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- वैशिष्ट्ये: • संज्ञानात्मक विकास आणि समग्र वाढीवर लक्ष केंद्रित करणे.
- **21**व्या शतकातील प्रमुख कौशल्यांसह विद्यार्थ्यांना

सुसज्ज करणे.

• अनुभवात्मक, समग्र, एकात्मिक, खेळ/टॉय-आधारित अध्यापनशास्त्र.

• चौकशी-चालित, शोध-केंद्रित, शिकाऊ-केंद्रित, चर्चा-आधारित, लवचिक आणि आनंददायक शिक्षण.

• लॅब, लायब्ररी आणि आर्ट रूमसह अपग्रेड केले.

• जलसंधारण, कचरा पुनर्वापर आणि ऊर्जा-कार्यक्षम पायाभूत सुविधांसह हरित शाळा म्हणून विकसित.

• अभ्यासक्रमात सेंद्रिय जीवनशैलीचे एकत्रीकरण.

• गुणवत्ता हमी: • शाळेच्या गुणवत्ता मूल्यांकन फ्रेमवर्कचा विकास (SQAF).

• मानकांची खात्री करण्यासाठी नियमित गुणवत्तेचे मूल्यांकन.

• परिणाम मोजण्यासाठी प्रमुख कामगिरी निर्देशक.

Q.2

PM SHRI योजना कोणत्या धोरणाशी जुळते?

1. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2015
2. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2017
3. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2019
4. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020

Answer:

D

Sol:

पीएम श्री योजना:

• उद्देश: • 14,500 पेक्षा जास्त पीएम श्री शाळा स्थापन करणे.

• केंद्र सरकार, राज्य/केंद्रशासित प्रदेश सरकार, स्थानिक संस्था, KVS आणि NVS द्वारे देखरेख करणे

• सर्व विद्यार्थ्यांसाठी सर्वसमावेशक आणि स्वागताह वातावरण तयार करणे.

• कल्याण, सुरक्षितता आणि समृद्ध शिक्षण अनुभव सुनिश्चित करणे.

• चांगल्या भौतिक पायाभूत सुविधा आणि योग्य संसाधने

प्रदान करणे.

• विद्यार्थ्यांना व्यस्त, उत्पादक आणि योगदान देणारे नागरिक बनवणे

• संरेखन: • राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 2020 शी संरेखित.

• समता, सर्वसमावेशकता आणि बहुलवाद द्वारे वैशिष्ट्यीकृत समाज निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट आहे.

• वैशिष्ट्ये: • संज्ञानात्मक विकास आणि समग्र वाढीवर लक्ष केंद्रित करणे.

• 21व्या शतकातील प्रमुख कौशल्यांसह विद्यार्थ्यांना सुसज्ज करणे.

• अनुभवात्मक, समग्र, एकात्मिक, खेळ/टॉय-आधारित अध्यापनशास्त्र.

• चौकशी-चालित, शोध-केंद्रित, शिकाऊ-केंद्रित, चर्चा-आधारित, लवचिक आणि आनंददायक शिक्षण.

• लॅब, लायब्ररी आणि आर्ट रूमसह अपग्रेड केले.

• जलसंधारण, कचरा पुनर्वापर आणि ऊर्जा-कार्यक्षम पायाभूत सुविधांसह हरित शाळा म्हणून विकसित.

• अभ्यासक्रमात सेंद्रिय जीवनशैलीचे एकत्रीकरण.

• गुणवत्ता हमी: • शाळेच्या गुणवत्ता मूल्यांकन फ्रेमवर्कचा विकास (SQAF).

• मानकांची खात्री करण्यासाठी नियमित गुणवत्तेचे मूल्यांकन.

• परिणाम मोजण्यासाठी प्रमुख कामगिरी निर्देशक.

Q.3

अस्मिता प्रकल्पाचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. परदेशी पुस्तकांचे भारतीय भाषांमध्ये भाषांतर करा
2. भारतीय भाषांमधील 22,000 पुस्तके पाच वर्षांत विकसित करा
3. भारतात इंग्रजी भाषेच्या शिक्षणाला चालना द्या
4. सर्व भारतीय भाषेतील पुस्तके डिजिटल करा

Answer:

B

Sol:

अस्मिता प्रकल्पाबद्दल:

- पुढाकार: **ASMITA** (अग्युमेंटिंग स्टडी मातेरीअल इन इंडियन लांग्वेजेस थू ट्रान्सलेशन अंड अकॅडमिक रायटिंग)
- उद्दिष्ट: पाच वर्षांत भारतीय भाषांमध्ये **22,000** पुस्तके विकसित करणे.
- सहकार्यात्मक प्रयत्न: • यूजीसी (विद्यापीठ अनुदान आयोग)
- भारतीय भाषा समिती (शिक्षण मंत्रालयाच्या अंतर्गत उच्चाधिकार समिती)

- प्राथमिक उद्दिष्ट: शिक्षण समृद्ध करण्यासाठी आणि सर्वसमावेशकता वाढवण्यासाठी भारतीय भाषांचा प्रचार आणि शिक्षण प्रणालीमध्ये समावेश करणे.
- स्टॅंडर्ड ऑपरेटिंग प्रोसिजर (**SOP**): प्रत्येक नियुक्त केलेल्या भाषेत पुस्तक लिहिण्याच्या प्रक्रियेसाठी **UGC** द्वारे तयार केलेले. • नोडल अधिकारी आणि लेखकांची ओळख.
- शीर्षक, विषय आणि कार्यक्रमाचे वाटप.
- लेखन आणि संपादन.
- हस्तलिखित सादर करणे.
- पुनरावलोकन आणि साहित्यिक चोरी तपासा.
- अंतिमीकरण.
- डिझाईनिंग.
- प्रूफरीडिंग.
- ई-प्रकाशन.

Q.4

अस्मिता प्रकल्पासाठी कोणत्या संस्था सहकार्य करत आहेत?

1. **UGC** आणि **AICTE**
2. **AICTE** आणि भारतीय भाषा समिती
3. **UGC** आणि भारतीय भाषा समिती
4. **UGC** आणि **NITI** आयोग

Answer:

C

Sol:

अस्मिता प्रकल्पाबद्दल:

- पुढाकार: **ASMITA** (अग्युमेंटिंग स्टडी मातेरीअल इन इंडियन लांग्वेजेस थू ट्रान्सलेशन अंड अकॅडमिक रायटिंग)
- उद्दिष्ट: पाच वर्षांत भारतीय भाषांमध्ये **22,000** पुस्तके विकसित करणे.
- सहकार्यात्मक प्रयत्न: • यूजीसी (विद्यापीठ अनुदान आयोग)
- भारतीय भाषा समिती (शिक्षण मंत्रालयाच्या अंतर्गत उच्चाधिकार समिती)

- प्राथमिक उद्दिष्ट: शिक्षण समृद्ध करण्यासाठी आणि सर्वसमावेशकता वाढवण्यासाठी भारतीय भाषांचा प्रचार आणि शिक्षण प्रणालीमध्ये समावेश करणे.
- स्टॅंडर्ड ऑपरेटिंग प्रोसिजर (**SOP**): प्रत्येक नियुक्त केलेल्या भाषेत पुस्तक लिहिण्याच्या प्रक्रियेसाठी **UGC** द्वारे तयार केलेले. • नोडल अधिकारी आणि लेखकांची ओळख.
- शीर्षक, विषय आणि कार्यक्रमाचे वाटप.
- लेखन आणि संपादन.
- हस्तलिखित सादर करणे.
- पुनरावलोकन आणि साहित्यिक चोरी तपासा.
- अंतिमीकरण.
- डिझाईनिंग.
- प्रूफरीडिंग.
- ई-प्रकाशन.

Q.5

कोणत्या विभागाने पाचवी सकारात्मक स्वदेशीकरण यादी (**PIL**) अधिसूचित केली?

1. आर्थिक व्यवहार विभाग
2. संरक्षण उत्पादन विभाग
3. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभाग
4. औद्योगिक धोरण आणि प्रोत्साहन विभाग

Answer:

B

Sol:

सृजन पोर्टल बदल:

- स्वदेशीकरण पोर्टल: • संरक्षण उत्पादन विभागाने विकसित केले आहे.
- खाजगी क्षेत्राद्वारे स्वदेशीकरणासाठी योग्य असलेल्या वस्तूंची माहिती देते.
- **DPSU/OFB/SHQs** ला सध्या आयात केलेले किंवा आयात करण्यासाठी नियोजित आयटम प्रदर्शित करण्यास अनुमती देते.
- भारतीय उद्योगाला या वस्तूंची रचना, विकास आणि निर्मिती करण्यास सक्षम करते.

- नोडल मंत्रालय: संरक्षण मंत्रालय.

Q.6

सृजन पोर्टलचा मुख्य उद्देश काय आहे?

1. संरक्षण उपकरणांची निर्यात सुलभ करण्यासाठी
2. प्रगत संरक्षण तंत्रज्ञान आयात करणे
3. संरक्षण खरेदी कराराचे व्यवस्थापन करणे
4. खाजगी क्षेत्राद्वारे स्वदेशीकरणासाठी योग्य असलेल्या वस्तूंची माहिती देणे

Answer:**D****Sol:**

सृजन पोर्टल बदल:

- स्वदेशीकरण पोर्टल: • संरक्षण उत्पादन विभागाने विकसित केले आहे.
- खाजगी क्षेत्राद्वारे स्वदेशीकरणासाठी योग्य असलेल्या वस्तूंची माहिती देते.
- **DPSU/OFB/SHQs** ला सध्या आयात केलेले किंवा आयात करण्यासाठी नियोजित आयटम प्रदर्शित करण्यास अनुमती देते.
- भारतीय उद्योगाला या वस्तूंची रचना, विकास आणि निर्मिती करण्यास सक्षम करते.

- नोडल मंत्रालय: संरक्षण मंत्रालय.

Q.7**Jerdon's Courser** कोणत्या प्रदेशात स्थानिक आहे?

1. पूर्व घाट
2. पश्चिम घाट
3. हिमालय
4. थरचे वाळवंट

Answer:**A****Sol:**

जर्डनचा कोर्सर बदल:

- सामान्य नाव: ईस्टर्न घाट कोर्सर
- शास्त्रीय नाव : राइनोप्टिलस बिटोरक्वेटस
- निवासस्थान: खुजा जंगलात उघडे पॅचेस
- वितरण: • भारताच्या पूर्व घाटावर स्थानिक
- फक्त आंध्र प्रदेश आणि तेलंगणामध्ये आढळतात.

- आहार: कीटकभक्षी, नजरेने अपृष्ठवंशी प्राण्यांची शिकार करतात
- संवर्धन स्थिती: • आययूसीएन रेड लिस्ट: गंभीरपणे धोक्यात

- पुनर्शाोध: 20 व्या शतकाच्या सुरुवातीपासून नामशेष मानले गेले, 1986 मध्ये पुन्हा सापडले

Q.8**Jerdon's Courser** ची IUCN रेड लिस्ट स्थिती काय आहे?

1. असुरक्षित
2. धोक्याच्या जवळ

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

3. धोक्यात
4. गंभीरपणे धोक्यात

Answer:

C

Sol:

जर्डनचा कोर्सर बदल:

- सामान्य नाव: ईस्टर्न घाट कोर्सर
- शास्त्रीय नाव : राइनोप्टिलस बिटोरक्वेटस
- निवासस्थान: खुजा जंगलात उघडे पॅचेस
- वितरण: • भारताच्या पूर्व घाटावर स्थानिक
- फक्त आंध्र प्रदेश आणि तेलंगणामध्ये आढळतात.
- आहार: कीटकभक्षी, नजरेने अपृष्ठवंशी प्राण्यांची शिकार करतात
- संवर्धन स्थिती: • आययूसीएन रेड लिस्ट: गंभीरपणे धोक्यात
- पुनर्शोध: 20 व्या शतकाच्या सुरुवातीपासून नामशेष मानले गेले, 1986 मध्ये पुन्हा सापडले

Q.9

भोजशाळा कॉम्प्लेक्स कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

1. धार
2. इंदूर
3. उज्जैन
4. भोपाळ

Answer:

A

Sol:

- भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI) च्या वैज्ञानिक सर्वेक्षण अहवालात असे नमूद केले आहे की भोजशाळा संकुलातील

विद्यमान संरचना साइटवरील पूर्वीच्या मंदिरातील अवशेषांचा वापर करून बांधण्यात आली होती.

भोजशाळा कॉम्प्लेक्स बदल:

- स्थान: धार जिल्हा, मध्य प्रदेश.
- बांधकाम: राजा भोज (1000-1055 ए.डी.) यांनी 1034 मध्ये बांधले, परमार घराण्यातील महान सम्राट.
- उद्देश: संगीत, संस्कृत, खगोलशास्त्र, योग, आयुर्वेद आणि तत्वज्ञान शिकवणारे विद्यापीठ म्हणून काम केले.
- इतिहास: • इस 1305: अलाउद्दीन खिलजीने पहिला हल्ला केला.
- इस 1514: मेहमुदशाह खिलजी II ने हल्ला केला आणि कॉम्प्लेक्सचे दग्यात रूपांतर करण्याचा प्रयत्न केला; सरस्वती मंदिराबाहेरील जमिनीवर अतिक्रमण करून 'कमल मौलाना' मकबरा बांधला.
- शिलालेख: • प्राकृत स्तोत्रे: खडकांमध्ये कोरलेली विष्णूच्या कर्मवतार किंवा मगरीच्या अवताराची दोन स्तोत्रे.
- संस्कृत व्याकरण: दोन सर्पबंध स्तंभ शिलालेख, एक संस्कृत वर्णमाला आणि संज्ञा/क्रियापदाच्या समाप्तीसह आणि दुसरे दहा काल आणि मूड्सच्या वैयक्तिक अवनतीसह

Q.10

भोजशाळा संकुलाचा मुख्य उद्देश काय होता?

1. एक राजवाडा
2. एक विद्यापीठ
3. एक किल्ला
4. खगोलशास्त्रीय केंद्र

Answer:

B

Sol:

- भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण (ASI) च्या वैज्ञानिक सर्वेक्षण अहवालात असे नमूद केले आहे की भोजशाळा संकुलातील विद्यमान संरचना साइटवरील पूर्वीच्या मंदिरातील

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

अवशेषांचा वापर करून बांधण्यात आली होती.

भोजशाळा कॉम्प्लेक्स बददल:

- स्थान: धार जिल्हा, मध्य प्रदेश.
- बांधकाम: राजा भोज (1000-1055 ए.डी.) यांनी 1034 मध्ये बांधले, परमार घराण्यातील महान सम्राट.
- उद्देश: संगीत, संस्कृत, खगोलशास्त्र, योग, आयुर्वेद आणि तत्वज्ञान शिकवणारे विद्यापीठ म्हणून काम केले.
- इतिहास: • इस 1305: अलाउद्दीन खिलजीने पहिला हल्ला केला.
- इस 1514: मेहमुदशाह खिलजी II ने हल्ला केला आणि कॉम्प्लेक्सचे दग्यात रूपांतर करण्याचा प्रयत्न केला; सरस्वती मंदिराबाहेरील जमिनीवर अतिक्रमण करून 'कमल मौलाना' मकबरा बांधला.

• शिलालेख: • प्राकृत स्तोत्रे: खडकांमध्ये कोरलेली विष्णूच्या कर्मवतार किंवा मगरीच्या अवताराची दोन स्तोत्रे.

• संस्कृत व्याकरण: दोन सर्पबंध स्तंभ शिलालेख, एक संस्कृत वर्णमाला आणि संज्ञा/क्रियापदाच्या समाप्तीसह आणि दुसरे दहा काल आणि मूड्सच्या वैयक्तिक अवनतीसह

Q.11

मुख्य मंत्री युवा कार्यशिक्षण योजनेअंतर्गत पात्रतेसाठी वयोमर्यादा किती आहे?

1. 18 ते 30 वर्षे
2. 21 ते 30 वर्षे
3. 18 ते 35 वर्षे
4. 21 ते 40 वर्षे

Answer:

A

Sol:

मुख्य मंत्री युवा कार्यशिक्षण योजनेबद्दल:

- पात्रता आणि मानधन: • 12वी उत्तीर्ण: ₹6,000 प्रति महिना

- डिप्लोमा धारक: ₹8,000 प्रति महिना
- पदवी धारक: ₹10,000 प्रति महिना
- अर्जदार 18 ते 35 वर्षे वयोगटातील आणि राज्यात निवासी असणे आवश्यक आहे.
- अर्जदाराच्या बँक खात्याशी आधार लिंक असणे आवश्यक आहे.

- योजना तपशील: • अप्रेंटिसशिप कालावधी सहा महिने आहे.
- पूर्ण झाल्यावर उमेदवारांना प्रमाणपत्र मिळेल.
- आस्थापना उमेदवारांना प्रशिक्षणोत्तर कालावधीसाठी नियुक्त करू शकतात.

- आर्थिक परिणाम आणि उद्दिष्टे: • या योजनेसाठी वार्षिक 10,000 कोटी रुपये खर्च अपेक्षित आहे.
- वाढत्या बेरोजगारीवर मात करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

Q.12

1960 च्या उत्तरार्धात भारतातील कोणत्या राज्यात नक्षलवादाची सुरुवात झाली?

1. महाराष्ट्र
2. आंध्र प्रदेश
3. केरळ
4. पश्चिम बंगाल

Answer:

D

Sol:

महाराष्ट्रातील नक्षलवादाबद्दल:

- मूळ आणि प्रसार: • नक्षलवाद, ज्याला माओवाद म्हणूनही ओळखले जाते, ही कम्युनिस्ट विचारसरणीने प्रेरित असलेली सशस्त्र बंडखोरी आहे.

• त्याची सुरुवात 1960 च्या उत्तरार्धात पश्चिम बंगालमध्ये झाली आणि महाराष्ट्रासह विविध राज्यांमध्ये पसरली.

- प्रभावित प्रदेश: • महाराष्ट्रातील गडचिरोली, गोंदिया

आणि चंद्रपूर हे जिल्हे नक्षलवादी कारवायांमुळे प्रभावित आहेत.

• हे प्रदेश मोठ्या "रेड कॉरिडॉर" चा भाग आहेत, जे अनेक भारतीय राज्यांमध्ये पसरलेले आहे.

• महत्वाचे समस्या: • महाराष्ट्रातील नक्षलवाद हा गरिबी, जमीन विवाद आणि आदिवासी हक्कांसह सामाजिक-आर्थिक समस्यांमुळे चालतो.

• आदिवासी आणि उपेक्षित समुदायांचे दुर्लक्ष आणि शोषण यामुळे या चळवळीला चालना मिळते.

Q.13

महाराष्ट्रातील कोणते जिल्हे नक्षलवादी कारवायांमुळे प्रभावित आहेत?

1. गडचिरोली, गोंदिया आणि चंद्रपूर
2. गडचिरोली, नागपूर आणि वर्धा
3. नंदुरबार, धुळे आणि बुलढाणा
4. वाशिम, हिंगोली आणि गोंदिया

Answer:

B

Sol:

महाराष्ट्रातील नक्षलवादाबद्दल:

• मूळ आणि प्रसार: • नक्षलवाद, ज्याला माओवाद म्हणूनही ओळखले जाते, ही कम्युनिस्ट विचारसरणीने प्रेरित असलेली सशस्त्र बंडखोरी आहे.

• त्याची सुरुवात 1960 च्या उत्तरार्धात पश्चिम बंगालमध्ये झाली आणि महाराष्ट्रासह विविध राज्यांमध्ये पसरली.

• प्रभावित प्रदेश: • महाराष्ट्रातील गडचिरोली, गोंदिया आणि चंद्रपूर हे जिल्हे नक्षलवादी कारवायांमुळे प्रभावित आहेत.

• हे प्रदेश मोठ्या "रेड कॉरिडॉर" चा भाग आहेत, जे अनेक भारतीय राज्यांमध्ये पसरलेले आहे.

• महत्वाचे समस्या: • महाराष्ट्रातील नक्षलवाद हा गरिबी,

जमीन विवाद आणि आदिवासी हक्कांसह सामाजिक-आर्थिक समस्यांमुळे चालतो.

• आदिवासी आणि उपेक्षित समुदायांचे दुर्लक्ष आणि शोषण यामुळे या चळवळीला चालना मिळते.

Q.14

यू के मध्ये मराठी भाषेचे शिक्षण कोणत्या इयत्तेसाठी दिले जात आहे?

1. पहिली ते तिसरी इयत्ता
2. 5वी ते 8वी इयत्ता
3. पहिली ते पाचवी इयत्ता
4. आठवी ते दहावी इयत्ता

Answer:

C

Sol:

• महाराष्ट्र सरकार ब्रिटन आणि जपानच्या शाळांमध्ये मराठी भाषेचा प्रसार करणार आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

• उद्देश: • यूकेमध्ये पहिली ते पाचवीपर्यंतच्या विद्यार्थ्यांसाठी मराठी भाषेच्या शिक्षणाची सोय करणे.

• जपानमध्ये राहणाऱ्या महाराष्ट्रीयन विद्यार्थ्यांसाठी मातृभाषेतून शिक्षणाला चालना देणे.

• समितीची निर्मिती: • यूकेमध्ये विद्यार्थ्यांना मराठी शिकवण्यासाठी अभ्यासक्रम विकसित करण्यासाठी एक समिती स्थापन करण्यात आली आहे.

• या समितीचे अध्यक्ष शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेचे संचालक आहेत.

• सहकार्य: • महाराष्ट्र सरकारने जपानमधील एडोगावा इंडिया कल्चरल सेंटरशी सहकार्य केले आहे.

• जपानमधील मराठी भाषेच्या शिक्षणासाठी टोकियो मराठी मंडळासोबत भागीदारी केली.

Q.15

नीती आयोगाचे पूर्ण नाव काय आहे?

1. नॅशनल इन्स्टिट्यूशन टू ट्रान्सफॉर्मेशन ऑफ इंडिया
2. राष्ट्रीय प्रशिक्षण आणि अंमलबजावणी संस्था
3. भारताचे राष्ट्रीय संस्थात्मक परिवर्तन
4. नॅशनल इन्स्टिट्यूट फॉर ट्रान्सफॉर्मिंग इंडिया

Answer:

D

Sol:

• पुनर्गठित **NITI** आयोगामध्ये केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी हे महाराष्ट्रातून एकमेव प्रतिनिधी आहेत.

नीती आयोगाबद्दल:

• फुल फॉर्म: नॅशनल इन्स्टिट्यूशन फॉर ट्रान्सफॉर्मिंग इंडिया (**NITI**) आयोग

• स्थापना: 1 जानेवारी 2015

• पूर्ववर्ती: भारतीय नियोजन आयोग

• उद्दिष्टे आणि कार्ये: • पॉलिसी फॉर्म्युलेशन: भारत सरकारची पॉलिसी थिंक टँक म्हणून काम करते.

• धोरणात्मक नियोजन: विविध क्षेत्रांमध्ये धोरणात्मक आणि तांत्रिक सल्ला प्रदान करते.

• सहकारी संघराज्य: केंद्र आणि राज्य सरकार यांच्यातील सहकार्य वाढवून सहकारी संघराज्यवादाला प्रोत्साहन देते.

• नवोपक्रम आणि संशोधन: शाश्वत विकासासाठी नवकल्पना आणि संशोधनाला प्रोत्साहन देते.

• देखरेख आणि मूल्यमापन: सरकारी कार्यक्रम आणि उपक्रमांच्या अंमलबजावणीचे परीक्षण आणि मूल्यमापन करते.

• रचना: • अध्यक्ष: भारताचे पंतप्रधान

• उपाध्यक्ष: पंतप्रधानांनी नियुक्त केलेली व्यक्ती

• **CEO**: पंतप्रधानांनी एका निश्चित कार्यकाळासाठी नियुक्त केलेली व्यक्ती

• सदस्य: विविध क्षेत्रातील तज्ञ आणि तज्ञांसह पूर्णवेळ आणि अर्धवेळ सदस्य.

Q.1

आरोग्य संशोधनासाठी आशियातील पहिल्या "प्री-क्लिनिकल नेटवर्क फॅसिलिटी"चे नुकतेच उद्घाटन कोठे करण्यात आले?

1. नवी दिल्ली
2. पुणे
3. फरीदाबाद
4. कोची

Answer:

C

Sol:

• केंद्रीय विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मंत्र्यांनी नुकतेच फरिदाबाद येथे आरोग्य संशोधनासाठी आशियातील पहिल्या "प्री-क्लिनिकल नेटवर्क सुविधे"चे उद्घाटन केले.

• ही सुविधा कोलिशन ऑफ एपिडेमिक प्रिपेयर्डनेस इनोव्हेशनस (सीईपीआय) अंतर्गत स्थापन करण्यात आली आहे

सीईपीआय बद्दल :

• लॉन्च आणि संस्थापक: • 2017 मध्ये लॉंच केले.

• सार्वजनिक, खाजगी, परोपकारी आणि नागरी संस्थांमधील नाविन्यपूर्ण भागीदारी

• स्वित्झर्लंडमधील दावोस येथे स्थापन: • नॉर्वे आणि भारत सरकार

• बिल अँड मेलिंडा गेट्स फाउंडेशन

• वेलकम ट्रस्ट

• वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम

• मिशन: • महामारी आणि साथीच्या धोक्यांविरुद्ध लस आणि इतर जीवशास्त्रीय प्रतिकारांच्या विकासास गती देणे.

• सर्व गरजू लोकांपर्यंत पोहोचण्याची खात्री करणे

• उपलब्धी: • 50 पेक्षा जास्त लस उमेदवार किंवा प्लॅटफॉर्म तंत्रज्ञानाच्या विकासास समर्थन दिले.

• एकाधिक ज्ञात उच्च-जोखीम रोगजनक आणि रोग एक्स सारख्या संभाव्य भविष्यातील धोक्यांना लक्ष्य करते

संस्थांमधील नाविन्यपूर्ण भागीदारी

• महामारी तारण योजना (2022-2026): • मध्यवर्ती ध्येय : '100 दिवसांची मोहीम'.

• उद्दीष्ट: नवीन धोक्यांविरुद्ध सुरक्षित, प्रभावी, जागतिक पातळीवर उपलब्ध लस विकसित करण्यासाठी वेळ केवळ 100 दिवसांपर्यंत कमी करणे

• Ind-CEPI मिशन: • विज्ञान व तंत्रज्ञान मंत्रालयाच्या जैवतंत्रज्ञान विभागामार्फत राबविण्यात येत आहे.

• फोकस: जलद लस विकासाद्वारे साथीची तयारी

• प्रोग्राम मॅनेजमेंट: बायोटेक्नॉलॉजी इंडस्ट्री रिसर्च असिस्टन्स कौन्सिल (बीआयआरएसी) येथे समर्पित प्रोग्राम मॅनेजमेंट युनिट (पीएमयू) द्वारे व्यवस्थापित केले जाते.

Q.2

फरीदाबादमध्ये "प्री-क्लिनिकल नेटवर्क फॅसिलिटी" च्या स्थापनेशी कोणती संस्था संबंधित आहे?

1. जागतिक आरोग्य संघटना (WHO)
2. कोलिन ऑफ एपिडेमिक प्रिपेडनेस इनोव्हेशन्स (CEPI)
3. रोग नियंत्रण आणि प्रतिबंध केंद्रे (CDC)
4. संयुक्त राष्ट्र (UN)

Answer:

B

Sol:

• केंद्रीय विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मंत्र्यांनी नुकतेच फरीदाबाद येथे आरोग्य संशोधनासाठी आशियातील पहिल्या "प्री-क्लिनिकल नेटवर्क सुविधा"चे उद्घाटन केले.

• ही सुविधा कोलिन ऑफ एपिडेमिक प्रिपेयर्डनेस इनोव्हेशन्स (सीईपीआय) अंतर्गत स्थापन करण्यात आली आहे

सीईपीआय बदल :

• लॉन्च आणि संस्थापक: • 2017 मध्ये लॉंच केले.

• सार्वजनिक, खाजगी, परोपकारी आणि नागरी

• स्विट्झर्लंडमधील दावोस येथे स्थापन: • नॉर्वे आणि भारत सरकार

• बिल अँड मेलिंडा गेट्स फाउंडेशन

• वेलकम ट्रस्ट

• वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम

• मिशन: • महामारी आणि साथीच्या धोक्यांविरुद्ध लस आणि इतर जीवशास्त्रीय प्रतिकारांच्या विकासास गती देणे.

• सर्व गरजू लोकांपर्यंत पोहोचण्याची खात्री करणे

• उपलब्धी: • 50 पेक्षा जास्त लस उमेदवार किंवा प्लॅटफॉर्म तंत्रज्ञानाच्या विकासास समर्थन दिले.

• एकाधिक ज्ञात उच्च-जोखीम रोगजनक आणि रोग एक्स सारख्या संभाव्य भविष्यातील धोक्यांना लक्ष्य करते

• महामारी तारण योजना (2022-2026): • मध्यवर्ती ध्येय : '100 दिवसांची मोहीम'.

• उद्दीष्ट: नवीन धोक्यांविरुद्ध सुरक्षित, प्रभावी, जागतिक पातळीवर उपलब्ध लस विकसित करण्यासाठी वेळ केवळ 100 दिवसांपर्यंत कमी करणे

• Ind-CEPI मिशन: • विज्ञान व तंत्रज्ञान मंत्रालयाच्या जैवतंत्रज्ञान विभागामार्फत राबविण्यात येत आहे.

• फोकस: जलद लस विकासाद्वारे साथीची तयारी

• प्रोग्राम मॅनेजमेंट: बायोटेक्नॉलॉजी इंडस्ट्री रिसर्च असिस्टन्स कौन्सिल (बीआयआरएसी) येथे समर्पित प्रोग्राम मॅनेजमेंट युनिट (पीएमयू) द्वारे व्यवस्थापित केले जाते.

Q.3

एमव्ही सी चॅजसाठी प्राथमिक उर्जा स्रोत कोणता आहे?

1. डिझेल इंधन
2. सौर पॅनेल
3. पवन टर्बाइन
4. हायड्रोजन इंधन पेशी

Answer:

D

Sol:

• संपूर्णपणे हायड्रोजन इंधनावर चालणारी जगातील पहिली व्यावसायिक प्रवासी फेरी एमव्ही सी चेंज नुकतीच सॅन फ्रान्सिस्को फेरी बिल्डिंगमध्ये सुरु करण्यात आली.

एमव्ही समुद्र बदल ाबद्दल:

• जगातील पहिली शून्य-उत्सर्जन हायड्रोजन इंधन सेल फेरी: • ही फेरी पूर्णपणे शून्य उत्सर्जन हायड्रोजन इंधन द्वारे चालविली जाते.
• स्विच मेरिटार्डमसाठी ऑल अमेरिकन मरीन शिपयार्डने बांधले

• तपशील आणि कार्यप्रदर्शन: • क्षमता : 75 प्रवासी .
• हायड्रोजनवर चालणारे इंधन सेल इलेक्ट्रिक मोटर्ससाठी वीज तयार करतात.
• ऑपरेशनल सहनशक्ती: सुमारे 16 तास.
• प्रवास श्रेणी : इंधन भरण्यादरम्यान सुमारे ३०० सागरी मैल.
• जास्तीत जास्त वेग: 20 नॉट.
• सेवा गती: 8-12 नॉट

• तंत्रज्ञान आणि पर्यावरणीय प्रभाव: • साठवणुकीच्या टाक्यांमधील हायड्रोजन आणि आजूबाजूच्या हवेतील ऑक्सिजन एकत्र करून वीजनिर्मिती साठी एच 2 इंधन पेशी वापरतात.
• उपपदार्थ: फक्त उष्णता आणि पाण्याची वाफ, प्रदूषक नाहीत

Q.4

संपूर्णपणे हायड्रोजन इंधनावर चालणारी जगातील पहिली व्यावसायिक प्रवासी फेरी अलीकडेच लाँच करण्यात आली

1. सॅन फ्रान्सिस्को
2. मुंबई
3. शांघाय
4. लंडन

Answer:

A

Sol:

• संपूर्णपणे हायड्रोजन इंधनावर चालणारी जगातील पहिली व्यावसायिक प्रवासी फेरी एमव्ही सी चेंज नुकतीच सॅन फ्रान्सिस्को फेरी बिल्डिंगमध्ये सुरु करण्यात आली.

एमव्ही समुद्र बदल ाबद्दल:

• जगातील पहिली शून्य-उत्सर्जन हायड्रोजन इंधन सेल फेरी: • ही फेरी पूर्णपणे शून्य उत्सर्जन हायड्रोजन इंधन द्वारे चालविली जाते.
• स्विच मेरिटार्डमसाठी ऑल अमेरिकन मरीन शिपयार्डने बांधले

• तपशील आणि कार्यप्रदर्शन: • क्षमता : 75 प्रवासी .
• हायड्रोजनवर चालणारे इंधन सेल इलेक्ट्रिक मोटर्ससाठी वीज तयार करतात.
• ऑपरेशनल सहनशक्ती: सुमारे 16 तास.
• प्रवास श्रेणी : इंधन भरण्यादरम्यान सुमारे ३०० सागरी मैल.
• जास्तीत जास्त वेग: 20 नॉट.
• सेवा गती: 8-12 नॉट

• तंत्रज्ञान आणि पर्यावरणीय प्रभाव: • साठवणुकीच्या टाक्यांमधील हायड्रोजन आणि आजूबाजूच्या हवेतील ऑक्सिजन एकत्र करून वीजनिर्मिती साठी एच 2 इंधन पेशी वापरतात.
• उपपदार्थ: फक्त उष्णता आणि पाण्याची वाफ, प्रदूषक नाहीत

Q.5

नॅशनल बँक फॉर फायनान्सिंग इन्फ्रास्ट्रक्चर अँड डेव्हलपमेंट (NaBFID) ची स्थापना कधी झाली?

1. 2020
2. 2021
3. 2022
4. 2023

Answer:

B

Sol:

• संरक्षण उत्पादन विभाग (DDP), संरक्षण मंत्रालयाने अलीकडेच पाचवी सकारात्मक स्वदेशीकरण यादी (PIL) अधिसूचित केली आहे, ज्यामध्ये 346 वस्तूंचा समावेश आहे.

• सृजन पोर्टलवर निर्दिष्ट केलेल्या स्वदेशीकरण टाइमलाइनचे पालन करून या वस्तू केवळ भारतीय उद्योगांकडून खरेदी केल्या जातील.

सृजन पोर्टल बदल:

• स्वदेशीकरण पोर्टल: • संरक्षण उत्पादन विभागाने विकसित केले आहे.

• खाजगी क्षेत्राद्वारे स्वदेशीकरणासाठी योग्य असलेल्या वस्तूंची माहिती देते.

• DPSU/OFB/SHQs ला सध्या आयात केलेले किंवा आयात करण्यासाठी नियोजित आयटम प्रदर्शित करण्यास अनुमती देते.

• भारतीय उद्योगाला या वस्तूंची रचना, विकास आणि निर्मिती करण्यास सक्षम करते.

• नोडल मंत्रालय: संरक्षण मंत्रालय.

Q.6

नॅशनल बँक फॉर फायनान्सिंग इन्फ्रास्ट्रक्चर अँड डेव्हलपमेंट (NaBFID) चे नियमन आणि पर्यवेक्षण कोण करते?

1. सिक्युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (SEBI)
2. अर्थ मंत्रालय
3. भारतीय रिझर्व्ह बँक (RBI)
4. नीती आयोग

Answer:

C

Sol:

• संरक्षण उत्पादन विभाग (DDP), संरक्षण मंत्रालयाने अलीकडेच पाचवी सकारात्मक स्वदेशीकरण यादी (PIL) अधिसूचित केली आहे, ज्यामध्ये 346 वस्तूंचा समावेश आहे.

• सृजन पोर्टलवर निर्दिष्ट केलेल्या स्वदेशीकरण टाइमलाइनचे पालन करून या वस्तू केवळ भारतीय उद्योगांकडून खरेदी केल्या जातील.

सृजन पोर्टल बदल:

• स्वदेशीकरण पोर्टल: • संरक्षण उत्पादन विभागाने विकसित केले आहे.

• खाजगी क्षेत्राद्वारे स्वदेशीकरणासाठी योग्य असलेल्या वस्तूंची माहिती देते.

• DPSU/OFB/SHQs ला सध्या आयात केलेले किंवा आयात करण्यासाठी नियोजित आयटम प्रदर्शित करण्यास अनुमती देते.

• भारतीय उद्योगाला या वस्तूंची रचना, विकास आणि निर्मिती करण्यास सक्षम करते.

• नोडल मंत्रालय: संरक्षण मंत्रालय.

Q.7

कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स स्पेशल पर्पज व्हेइकल (CSC SPV) कोणत्या मंत्रालयाच्या अंतर्गत चालते?

1. इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय (MeitY)
2. पंचायती राज मंत्रालय
3. अर्थ मंत्रालय
4. ग्रामीण विकास मंत्रालय

Answer:

A

Sol:

• कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स स्पेशल पर्पज व्हेइकलचा (सीएससी एसपीव्ही) नुकताच 15 वा वर्धापनदिन साजरा करण्यात आला.

कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स स्पेशल पर्पज व्हेइकल बदल:

- **MeitY** चा पुढाकार: • कंपनी कायदा, 1956 अन्वये स्थापन करण्यात आली आहे.
- इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय (एमईआयटीवाय) द्वारे देखरेख केली जाते
- मिशन मोड प्रकल्प: • डिजिटल इंडिया कार्यक्रमाचा एक भाग.
- योजनेची पद्धतशीर व्यवहार्यता आणि शाश्वतता सुनिश्चित करते
- सेवा वितरण: • सरकारी, खाजगी आणि सामाजिक क्षेत्रातील सेवांसाठी फ्रंट-एंड डिलिव्हरी पॉइंट म्हणून कार्य करते.
- सीएससीद्वारे सेवा वितरणासाठी एक केंद्रीकृत सहयोगी चौकट प्रदान करते.
- प्रवेश बिंदू: • विविध इलेक्ट्रॉनिक सेवा गावोगावी पोहोचवतात.
- डिजिटल आणि आर्थिकदृष्ट्या सर्वसमावेशक समाजासाठी योगदान देते.
- अत्यावश्यक लोकोपयोगी सेवा, समाजकल्याण योजना, आरोग्यसेवा, आर्थिक, शिक्षण आणि कृषी सेवा पुरवितात.
- ग्रामीण आणि दुर्गम भागात विविध प्रकारच्या बी टू सी सेवा पुरवते

Q.8

कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स स्पेशल पर्पज व्हेइकल कोणत्या कायद्यांतर्गत समाविष्ट करण्यात आले?

1. कंपनी कायदा, 1956
2. कंपनी कायदा, 2013
3. माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000
4. डिजिटल इंडिया कायदा, 2020

Answer:

A

Sol:

- कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स स्पेशल पर्पज व्हेइकलचा (सीएससी एसपीव्ही) नुकताच 15 वा वर्धापनदिन साजरा करण्यात आला.
- कॉमन सर्व्हिसेस सेंटर्स स्पेशल पर्पज व्हेइकल बदल:
- **MeitY** चा पुढाकार: • कंपनी कायदा, 1956 अन्वये स्थापन करण्यात आली आहे.
- इलेक्ट्रॉनिक्स आणि माहिती तंत्रज्ञान मंत्रालय (एमईआयटीवाय) द्वारे देखरेख केली जाते
- मिशन मोड प्रकल्प: • डिजिटल इंडिया कार्यक्रमाचा एक भाग.
- योजनेची पद्धतशीर व्यवहार्यता आणि शाश्वतता सुनिश्चित करते
- सेवा वितरण: • सरकारी, खाजगी आणि सामाजिक क्षेत्रातील सेवांसाठी फ्रंट-एंड डिलिव्हरी पॉइंट म्हणून कार्य करते.
- सीएससीद्वारे सेवा वितरणासाठी एक केंद्रीकृत सहयोगी चौकट प्रदान करते.
- प्रवेश बिंदू: • विविध इलेक्ट्रॉनिक सेवा गावोगावी पोहोचवतात.
- डिजिटल आणि आर्थिकदृष्ट्या सर्वसमावेशक समाजासाठी योगदान देते.
- अत्यावश्यक लोकोपयोगी सेवा, समाजकल्याण योजना, आरोग्यसेवा, आर्थिक, शिक्षण आणि कृषी सेवा पुरवितात.
- ग्रामीण आणि दुर्गम भागात विविध प्रकारच्या बी टू सी सेवा पुरवते

Q.9

कोणती पर्यावरणीय परिस्थिती लेट ब्लाइट रोगाच्या प्रसारास अनुकूल आहे?

1. उष्ण आणि कोरडे हवामान
2. थंड आणि ओले हवामान
3. उबदार आणि दमट हवामान
4. थंड आणि कोरडे हवामान

Answer:

B

Sol:

• केंद्रीय बटाटा संशोधन संस्थेने (सीपीआरआय) देशभरातील बटाटा उत्पादक शेतकऱ्यांना सल्ला दिला असून, बदलत्या हवामानामुळे त्यांच्या पिकांमध्ये लेट ब्लॉइट रोगाचा धोका जास्त असल्याचा इशारा दिला आहे. लेट ब्लॉइट रोगाबद्दल:

• संक्रमण: • संक्रमित प्रत्यारोपण, स्वयंसेवक बटाटा / टोमॅटो रोपे आणि संबंधित तणांमधून पसरतो.
• हवेतील बीजाणू वादळात लांबचा प्रवास करू शकतात.
• पावसामुळे वनस्पतींवर बीजाणू जमा होतात, ज्यामुळे संसर्ग होतो.
• थंड, ओले हवामान आणि अनुकूल परिस्थितीत वारंवार चक्रांना अनुकूल.

• व्यवस्थापन: • पाने, पेटिओल्स आणि देठ: • जखम गोल किंवा अनियमित गडद हिरव्या ते पर्लिश-काळ्या भागात दिसतात, थंडीच्या दुखापतीसारखे.

• बीजाणू तयार करणार् या संरचनेची पांढरी वाढ पानांच्या खालच्या पृष्ठभागावरील जखमांच्या मार्जिनवर दिसून येते

• बटाट्याचे कंद: • 15 मिमी (0.6 इंच) खोलपर्यंत सडणे.
• दुय्यम बुरशी आणि जीवाणू (विशेषतः एर्विनिया प्रजाती) अनेकदा आक्रमण करतात, ज्यामुळे साठवण, संक्रमण आणि विपणन दरम्यान लक्षणीय सडणे आणि नुकसान होते.

• व्यवस्थापन: • बुरशीनाशकाचा वेळीच वापर परिणामकारक ठरतो.
• पिकांना लागण झाल्यानंतर वेगाने साथीचे रोग उद्भवू शकतात.

Q.10

उशीरा अनिष्ट रोगाचा प्रादुर्भाव कोणत्या पिकांवर होतो?

1. बटाटा
2. टोमॅटो

3. कांदा
4. मिरची

Answer:

A

Sol:

• केंद्रीय बटाटा संशोधन संस्थेने (सीपीआरआय) देशभरातील बटाटा उत्पादक शेतकऱ्यांना सल्ला दिला असून, बदलत्या हवामानामुळे त्यांच्या पिकांमध्ये लेट ब्लॉइट रोगाचा धोका जास्त असल्याचा इशारा दिला आहे. लेट ब्लॉइट रोगाबद्दल:

• संक्रमण: • संक्रमित प्रत्यारोपण, स्वयंसेवक बटाटा / टोमॅटो रोपे आणि संबंधित तणांमधून पसरतो.
• हवेतील बीजाणू वादळात लांबचा प्रवास करू शकतात.
• पावसामुळे वनस्पतींवर बीजाणू जमा होतात, ज्यामुळे संसर्ग होतो.
• थंड, ओले हवामान आणि अनुकूल परिस्थितीत वारंवार चक्रांना अनुकूल.

• व्यवस्थापन: • पाने, पेटिओल्स आणि देठ: • जखम गोल किंवा अनियमित गडद हिरव्या ते पर्लिश-काळ्या भागात दिसतात, थंडीच्या दुखापतीसारखे.

• बीजाणू तयार करणार् या संरचनेची पांढरी वाढ पानांच्या खालच्या पृष्ठभागावरील जखमांच्या मार्जिनवर दिसून येते

• बटाट्याचे कंद: • 15 मिमी (0.6 इंच) खोलपर्यंत सडणे.
• दुय्यम बुरशी आणि जीवाणू (विशेषतः एर्विनिया प्रजाती) अनेकदा आक्रमण करतात, ज्यामुळे साठवण, संक्रमण आणि विपणन दरम्यान लक्षणीय सडणे आणि नुकसान होते.

• व्यवस्थापन: • बुरशीनाशकाचा वेळीच वापर परिणामकारक ठरतो.

• पिकांना लागण झाल्यानंतर वेगाने साथीचे रोग उद्भवू शकतात.

Q.11

भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमानुसार मोफत प्राथमिक शिक्षणाच्या अधिकाराची हमी देण्यात आली आहे?

1. कलम 19
2. कलम 21-A
3. कलम 22
4. कलम 23

Answer:

B

Sol:

• मुंबई उच्च न्यायालयाने शैक्षणिक समतेच्या बाजूने महत्वाचे पाऊल उचलले आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

• महाराष्ट्र बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क (आरटीई) नियम 2011 मध्ये नुकत्याच करण्यात आलेल्या दुरुस्तीला स्थगिती देण्यात आली असून, सरकारी किंवा अनुदानित शाळांच्या एक किलोमीटर परिघात असलेल्या खासगी विनाअनुदानित शाळांना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल व वंचित घटकातील 25 टक्के विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यापासून सूट देण्यात आली आहे.

• आरटीई कायद्यातील कलम 12 (1) नुसार खासगी विनाअनुदानित शाळांनी दुर्बल घटक व वंचित गटातील मुलांना प्रवेशबिंदूवर 25 टक्के आरक्षण द्यावे, असे न्यायालयाने स्पष्ट पणे नमूद केले आहे.

• न्यायालयाच्या या निर्णयामुळे राज्यघटनेच्या कलम 21-अ अन्वये मिळालेला मोफत प्राथमिक शिक्षणाचा हक्क कायम राहिल.

Q.12

RTE कायद्याच्या कोणत्या कलमांतर्गत दुर्बल आणि वंचित गटातील मुलांसाठी 25% आरक्षण अनिवार्य आहे?

1. कलम 10 (1)
2. कलम 11 (1)
3. कलम १२ (१)
4. कलम १३ (१)

Answer:

C

Sol:

• मुंबई उच्च न्यायालयाने शैक्षणिक समतेच्या बाजूने महत्वाचे पाऊल उचलले आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

• महाराष्ट्र बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क (आरटीई) नियम 2011 मध्ये नुकत्याच करण्यात आलेल्या दुरुस्तीला स्थगिती देण्यात आली असून, सरकारी किंवा अनुदानित शाळांच्या एक किलोमीटर परिघात असलेल्या खासगी विनाअनुदानित शाळांना आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल व वंचित घटकातील 25 टक्के विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यापासून सूट देण्यात आली आहे.

• आरटीई कायद्यातील कलम 12 (1) नुसार खासगी विनाअनुदानित शाळांनी दुर्बल घटक व वंचित गटातील मुलांना प्रवेशबिंदूवर 25 टक्के आरक्षण द्यावे, असे न्यायालयाने स्पष्ट पणे नमूद केले आहे.

• न्यायालयाच्या या निर्णयामुळे राज्यघटनेच्या कलम 21-अ अन्वये मिळालेला मोफत प्राथमिक शिक्षणाचा हक्क कायम राहिल.

Q.13

मुंबईत प्रस्तावित नेट-झिरो इमारत कोठे असेल?

1. वांद्रे
2. अंधेरी
3. कुलाबा
4. सांताक्रूझ

Answer:

D

Sol:

• उद्दिष्ट: बीएमसी एच पूर्व प्रभाग कार्यालयासाठी 116 कोटी रुपयांची नेट-झिरो इमारत बांधणे.

Weekly Quiz Compilation | Download Free PDF

- ठिकाण: सांताक्रूझ, मुंबई.
- लक्ष्य: निव्वळ शून्य ऊर्जा, पाणी आणि कचरा वापर.
- मुख्य वैशिष्ट्ये: • उर्जा: • सौर ऊर्जेचा वापर .
- ऊर्जा-कार्यक्षम ब्रशलेस डायरेक्ट करंट (बीएलडीसी) पंखे
- इन्सुलेशनसाठी पोकळी भिंती.
- ऊर्जा-कार्यक्षम बांधकाम तंत्र

- पाणी: • रेन वॉटर हार्वेस्टिंग सिस्टीम.
- जागेवर सांडपाणी प्रक्रिया प्रकल्प (एसटीपी)

- कचरा: • कचऱ्याचे कंपोस्टिंग आणि पुनर्वापर.
- योग्य असल्यास कंत्राटदार-प्रस्तावित तंत्र स्वीकारणे.

- प्रमाणपत्रे: • **LEED** (ऊर्जा आणि पर्यावरण डिझाइनमधील नेतृत्व).
- **IGBC** (इंडियन ग्रीन बिल्डिंग कौन्सिल).

Q.14

2014 च्या स्ट्रीट व्हेडर्स कायद्याचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?

1. रस्त्यावरील विक्री क्रियाकलाप काढून टाकणे
2. शहरी रस्त्यावरील विक्रेत्यांच्या हक्कांचे रक्षण करणे आणि रस्त्यावरील विक्रेत्यांचे नियमन करणे
3. रस्त्यावर विक्री कर वाढवणे
4. शहरी भागातील रस्त्यावरील विक्रेत्यांवर बंदी घालणे

Answer:

B

Sol:

2014 च्या फेरीवाला कायद्याबद्दल:

- उद्दिष्ट: शहरी रस्त्यावरील विक्रेत्यांच्या हक्कांचे संरक्षण करणे आणि रस्त्यावरील विक्री क्रियाकलापांचे नियमन करणे.

- कायदेशीर मान्यता: भारतातील शहरी भागातील रस्त्यावरील विक्रेत्यांना कायदेशीर मान्यता आणि संरक्षण प्रदान करते.

- टाउन व्हेडिंग कमिटी (TVCS): प्रत्येक स्थानिक प्राधिकरणामध्ये **TVC** ची स्थापना करते, ज्यामध्ये रस्त्यावर विक्रेते, स्थानिक प्राधिकरण, पोलिस आणि समुदाय-आधारित संस्थांचे प्रतिनिधी असतात.

- सर्वेक्षण आणि प्रमाणपत्रे: • पथ विक्रेत्यांचे नियतकालिक सर्वेक्षण करणे आणि ओळखल्या गेलेल्या विक्रेत्यांना विक्रीचे प्रमाणपत्र देणे अनिवार्य करते.

- सर्वेक्षण पूर्ण होईपर्यंत आणि प्रमाणपत्र जारी होईपर्यंत कोणत्याही रस्त्यावरील विक्रेत्याला बेदखल करता येणार नाही.

- व्हेडिंग झोनचे नियमन: टीव्हीसीसी सल्लामसलत करून स्थानिक प्राधिकरणांद्वारे व्हेडिंग झोन, नो-व्हेडिंग झोन आणि प्रतिबंधित व्हेडिंग झोन परिभाषित करतात.

Q.15

रस्त्यावरील विक्रेत्यांसाठी सर्वेक्षण आणि प्रमाणपत्रांबाबत कायद्यांतर्गत काय बंधनकारक आहे?

1. कोणतेही प्रमाणपत्र जारी न करता यादृच्छिक सर्वेक्षण
2. मासिक सर्वेक्षण आणि विक्री प्रमाणपत्र जारी करणे
3. वार्षिक सर्वेक्षण आणि बेदखल नोटीस जारी करणे
4. नियतकालिक सर्वेक्षण आणि ओळखल्या गेलेल्या विक्रेत्यांना विक्रीचे प्रमाणपत्र जारी करणे

Answer:

D

Sol:

2014 च्या फेरीवाला कायद्याबद्दल:

- उद्दिष्ट: शहरी रस्त्यावरील विक्रेत्यांच्या हक्कांचे संरक्षण करणे आणि रस्त्यावरील विक्री क्रियाकलापांचे नियमन करणे.

- कायदेशीर मान्यता: भारतातील शहरी भागातील रस्त्यावरील विक्रेत्यांना कायदेशीर मान्यता आणि संरक्षण

प्रदान करते.

• टाउन व्हॅडिंग कमिटी (TVCs): प्रत्येक स्थानिक प्राधिकरणामध्ये TVC ची स्थापना करते, ज्यामध्ये रस्त्यावर विक्रेते, स्थानिक प्राधिकरण, पोलिस आणि समुदाय-आधारित संस्थांचे प्रतिनिधी असतात.

• सर्वेक्षण आणि प्रमाणपत्रे: • पथ विक्रेत्यांचे नियतकालिक सर्वेक्षण करणे आणि ओळखल्या गेलेल्या विक्रेत्यांना विक्रीचे प्रमाणपत्र देणे अनिवार्य करते.

• सर्वेक्षण पूर्ण होईपर्यंत आणि प्रमाणपत्र जारी होईपर्यंत कोणत्याही रस्त्यावरील विक्रेत्याला बेदखल करता येणार नाही.

• व्हॅडिंग झोनचे नियमन: टीव्हीसीसी सल्लामसलत करून स्थानिक प्राधिकरणांद्वारे व्हॅडिंग झोन, नो-व्हॅडिंग झोन आणि प्रतिबंधित व्हॅडिंग झोन परिभाषित करतात.